

Den Tredie Boken /

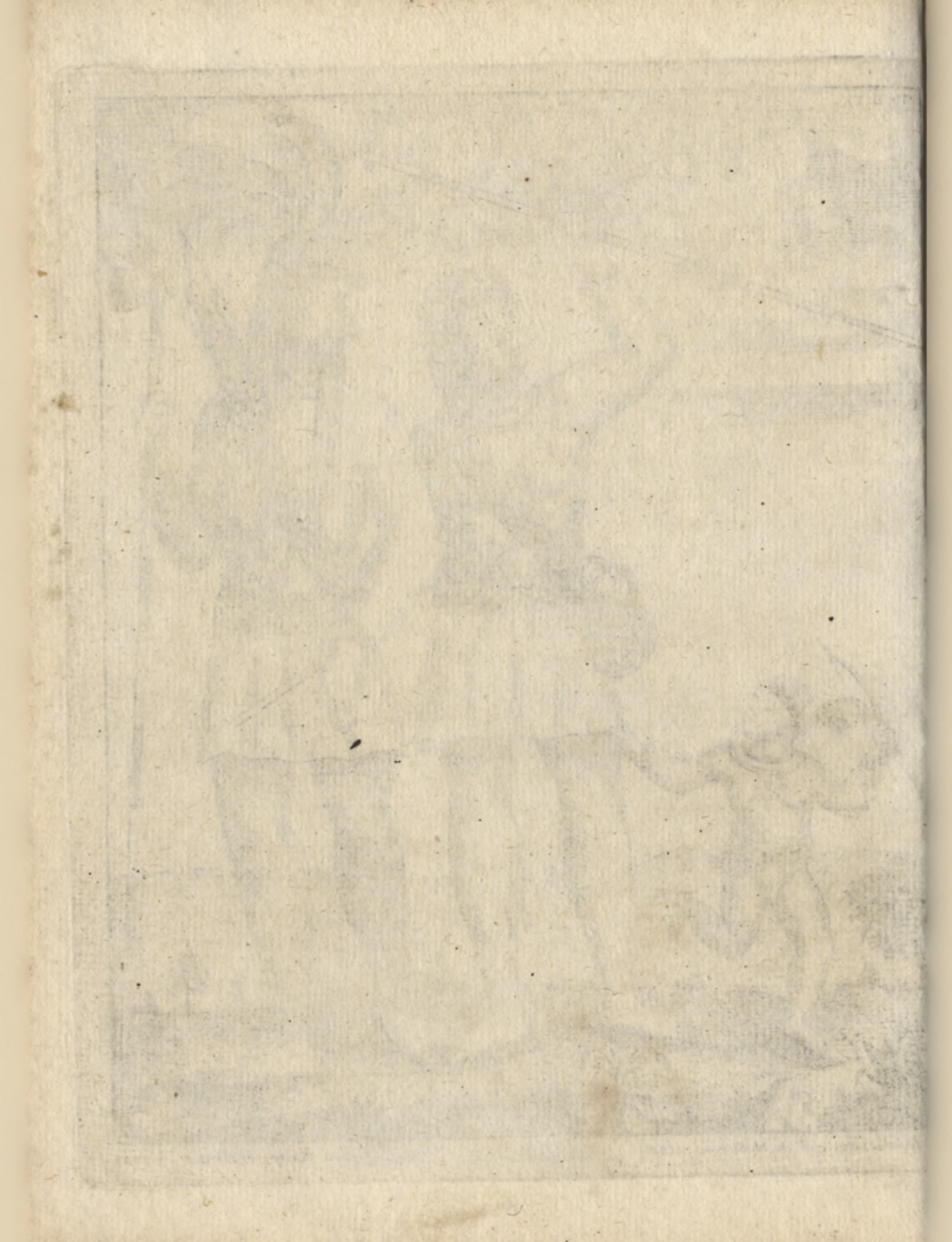
I. Capitel.

Om the Americaners Härkomst och Språk/wid
Virginien och Nya Sverige.

Såsom man här til hafwer korteligen beskå-
dat Virginien och der wid gränsande Orter/
til sielfwa Landets bestaffenhet / och huru
det af the Europeer är besökt och bebygdt
wordet; altså följ: r ock nu om des infödde
Inwånare the American- eller Indianer, och
alraförst om theas Härkomst och Språk / något at för-
måla.

Hwad för meningar hos de Lärda finnes om the A-
mericaners uhrsprung i gemeen / det är redan något rört
om uti den 1. Boken / 3. Cap. af denne Tractaten; derför-
re wil man ock här tilse / hwad som om deses härkomst be-
rättas. Sår man til dem sielfwa / så finnes fuller så wål
hos desse / som andra Americaniste Nationer, åtskillige
traditioner om deras uhrsprång / men synes hel narr- och
fabelachtige; utaf hwilka man för forthet skul allenast
wil

wil här en nämna / som Her: Lud. Hennepin ibland andre uti sin beskrifning om America införer: **The förtäl-
lia** (säger han) at en **Qwinna** är ifrån **Himmelen**
nedertkommen / hwilken en lång tid hafwer swä-
wat hit och dit i Lusten / men intet funnit någon
Plas / hwar på hon kunde sig nedersätta: här of-
wer hafwa **Fiskarna** uti hafwet dragit medlidande /
och hållit fördenskul råd sin emillan hwilken dera af
dem skulle taga henne til sig; hwar til sig **Stild-
paddan** anbudit / och derföre sin rygg uthur watnet
uphögt / hwaruppå sig **Qwinnan** nederlätit / och sin
Boning på den samma utwält: Sedan hafwer sig
altid skum och orenlighet af **Hafwet** / lagt sig om-
kring denne **Stildpaddan** / hwar utaf så småningen
är **Land** blewit / och omsider hela det stora **Landet** /
som nu kallas **America**. Men efter det föll denne
Qwinnan alt för långsamt wara allena / at hon ha-
de ingen / til at fördrifwa tiden med / och hon än-
teligen för ledsamhet skul insomnade / är en **Anda**
af **Himmelen** nedertkommen / hwilken kallat sig oför-
märkt til henne / och med henne twenne **Söner** af-
lat / som sedan af dess **Lif** utkomne äro. Dese twän-
ne **Barn** / kunde sedan aldrig med hwar annan för-
likas / efter den ena war en bättre **Jägare** än den
andra: Och som the dageligen hade **Önighet** sin
emillan / kom omsider så widt / at den ena / kunde
den andra icke mera lida / aldenstund den ena war
utaf en wild / egensinnig och jordist sinnat art / dra-
gandes et oförsonligt haat til sin **Broder** / som war
utaf en hel fruentlig och sachtmodig natur; nödgas
des fördenskul at söndra sig ifrån honom och begif-
wa

wa sig tillbaka åt Himmelen igen / och der sin ostyldighet tillkenna gifwit / låtandes öfwer sin Broders olycksalige Huswud dunder höras. En tid der efter / är åter den samma Andan til denne Qwinnan nederkommen / och med henne en Dotter aflar / utaf hwilken detta myckna folket som nu denne stora delen af Werlden besitter / härkommit är.

Så fabelachtigt som nu detta synes vara (strifwer bemelte Autor) så blänker dock en liten sanhet gniста der utiman: i det at denne Qwinans Sömn och de twenne Söners Börd / synes peka uppå Adams Sömn / under hwilken Gud tog et Resben utur hans sida / och der afgiorde Eva: desse Bröders oemighet / förlitår sig och icke oafwen med det oförfönliga haat som war emillan Cain och Abel: den enas tillbaka gång til Himmelen / ställer of Abels död före / och det dunder som låt sig höra af Himmelen / synes noggsamt fyfta pånden förbannelse / som Gud har låtit komma öfwer den obarmhårtige Broder-Mördaren.

Sådant och flere slike sällsamme och orimlige Sagor / finnes hos the Barbarer sielfwa / om theas härkomst; hwar utaf såsom man intet något wist kan utleta / lemnar man fördensful dem / och går til de Christine som der warit och med dem ongåt / och ser hwad theas mening der om wara månde. Förenemde Lud. Hennepin är i den mening / at the skola wara af Judarna härkomne / och det för desse orsaker / efter de uti åtskillige ting med dem komma öfwerens; Såsom the bygga sina Hyddor som Judarna bygde sina Tiäll / the smörja sig med Olljo / the gifwa noga acht på Drömmar / the begråta si-

na Döda med mycken weklagan; Qwinfolken förja och sine närmaste Slächt et helt åhr/ på hwilken tid the och hålla sig ifrån Dans och Gåstebud/ dragandes en särdeles slöja uppå sina Hufwuden; der til med plågar gemenligen den dödas Fader eller Broder/ denesterlåtne Lütian försörja: Så synes och som Gudz förbannelse öfwer dem wore fallen / äfwen som öfwer Judarna / emedan the äre helt wilde och ensinnige / och hafwa inga beständige eller wisa Boningar ic.

Detta samma bekräftar jämwäl Gouverneurn Sir William Penn uti sin Relation om Pensylvania eller Nya Sverige / som han öfwersändt der ifrån til Engeland den 16. Aug. 1683. med desse Ord: Swad theras (dese Indianers nemligen) uhrsprung anbelangar / så är jag fast i den meningen / at the måtte wara af Judisk härkomst utspridda / nemligen utaf de tjo Slächter / och det faller afföljande orsaker: för det första skulle the draga i ett Land / som hwarcken bebygd eller bekant wore / hwilket man intet wäl om Asia, Africa och Europa säia kan: och hafwer den som en så omedelbar dom öfwer dem beslutit hade / hwar och en kunnat utan swärhet öfwerfarten förskaffa; Såsom och dem sielfwa / ey heller så omöjeligt warit / ifrån östra Gränssorna uti Asien, in til wästra delen uti America, sig wägen bana. Der näst så finner iag dem uti gestalt och mjner / wara them mycket lijka / i synnerhet / när man anser theras Barn / så äro the af en sådan lefwande lijhet / at man wäl kunde tänka / det man wore uti Londen och Dukesplace eller Berijstreet; Ja / det som mera är / the komma och uti

Esdra 13:

åtstillige ting öfwerens: the räkna efter sina måna-
der/ the offra sin förstling: the siwa en slags Löf-
hyddofäst; the bygga sina Altare på 12. stenar; til
at förtiga theas sorg/ som et helt år warar/ för-
utan allehanda förordningar och Brut/ angående
deras Qwinfolk/ och många andra ting/ som iag
mig nu i hastighet icke så kan erhindra.

Der til med kommer wet desse Barbarers Språk öf-
werens med Judarnas/ så at det jämwäl synes stadfäst/ at
the måtte wara af Judisk Härkomst och afkomme; hwil-
ket så wäl förbeintste Sir William Penn, som särdeles Mag.
Ioh. Campanius uti sin tid/ wid Åhr 1646. observerat och
antecknat hafwer; förmålandes Sir W. Penn. om det
samna således: Theas Språk är mycket högt/ men
dock kort fattat Språk/ äfwen som det Hebräiska /
och mycket fullt och rikt uti uttydningen och bemär-
kelsen/ inter annorledes än såsom abbreviaturen uti
skrifwandet wara plågar/ ty ett ord brukas under-
stundom för trej andra/ och måste det öfriga utaf des
förstånd/ som det samna hörer/ upfyllt warda.
Elliest är det mycket ofullkomligt uti sina tem-
poribus, har ock stor mangel in Modis, Partici-
piis, Adverbis, Coniunctionibus & Interiectionibus. Ty
hafwer iag mig angelägit wara låtit/ detta grun-
deligen at förstå/ på det at mig wid förefallande til-
fälle en rätt uttålkare der uti eysela måtte: Och kan
iag wäl säja/ at jag inter wet något Språk uti Eur-
na, som i orden och talet större angenämhet och hög-
het hafwer/ än äfwen detta/ så wäl uti sielfwa ut-
språket/ som anbelangande des eftertryck; Såsom
til exempel/ Octorockon, Rancoças, Oricton, Schaka-
mazon, Poquesin, hwilka alla äre namn af wisja pläs-
ar/

och hafwa något särdeles högt i sig at bemärka: Widare, hwad för angenämhet sielfwa orden hafwa uti sig / så heter Anna så mycket som Moder / Isimus en Broder / Netap en god Wän / usque oret mycket godt / Pohne Bröd / merle äta / matta intet / hatta hafwa / paijo komma; Sepallen, Passejon, äro namn utaf wiså orter; Tamane, Secane, Menanse, Secatereus äre wise Personers namn. När någon hos dem est er någon ting frågar / som the intet hafwa / plåga the gifwa til swars / matta ne hotta, hwilket om man wil ord ifrån ord på Swenska öfwersättia / så lyder det så mycket som intet har iag det / i stället man skulle säga / iag har det intet. Men widare / huru detta Språket kommer öfwerens / och hwad för gemenskap det hafwer med det Hebräiska / wisar Mag. loh Campanius på följande sätt :

TIRUE i. e. ropa / est vox derivata ab Hebræa תְּרוּעָה TERUAH h. e. Clangor, fractus Sonus, Num. 10. 5. Vociferatio I. Sam. 4. 5. ett rop eller ropande.

TZACKAN blåst / derivatur ab Hebræo TZAAK, קָצַץ hoc e. clamavit, inclamavit, exclamavit, vociferatus est, קָצַקִּים TZAAKAK, h. e. Clamorem ejus, Exod; 22. 23.

NISCHETI, then som intet hafwer / utan begärer alt af andra / i. e. Mendicus, à Radice SCHAAAL שָׂאֵל hoc est rogavit, petiit, expetiit, mendicavit. NISCHEAL נִשְׂאֵל h. e. Exorari, precibus obtinere. NISCHEOL NISCHEAL, נִשְׂאֵל נִשְׂאֵל h. e. expetendo expetiit,

petivit, obnixe petiit. NISCHEALTI, נִשְׁחַלְתִּי h. e. precibus obtinui.

CHARACHITTE, insignis nequam, à radice vocis קָרַח h. e. destruet, Num. 24. 17.

NOOK, i. e. Pater, ex Hebræo נוֹחַ stillavit, perstillavit, de liquidis: suffivit, suffumigavit, de aridis, Præt: נִפְחַח perstillavit, Prov: 7: 17. Cubile meum Myrrha &c. Pih. נוֹפֵחַ agitavit &c. נוֹב progerminare, fructū proferre, sive producere. Futur. יִנְבֹּב abundet vel abundè proveniat, Psal. 62. II.

HANNA, h. e. Mater, ab Hebr. הִנָּה meditari; & à mente ad os translatum, effari, eloqui: mussitare: gemere: quæ proprietas parentum & aliorum; ad huc tamen magis & proximius Matris, siquidem ipsi, intima sit cura de infantulo, cujus & correlati respectu, talis nuncupatur: nimirum quo Mater indigetur.

ANNA, idem, ex Hebreo אֲנָהּ quæso, obsecro, Psal. 116. 4. אֲנִי Psal. 118. 25. vide amplius in אֲנִי & אֲנִי quia genuina sobolis genetrix, intimè precatur de prolis salute. Vel à radice אָנַן CHANAN misereri, quippe matrum id vel maxime proprium est natorum suorum misereri.

IONAKKAN h. e. Mamma & mammae papilla, sive ubera matris, ex Hebr. יֹנָק Suxit, יֹנָק sugentem,

gentem, lactentem cum viro cano, Deut. 32. 25. futurum אִנַּק fugam, Job. 3. 12. Hiph. הִינִיק lactare, Præt: הִינִיקָה lactavit, Gen: 21. 7. Partic: foem: loco nominis, מִינִיקָה Nutrix, Gen: 35. 8. יִנְקָה f: ramus tener, sic dictus, quod succum arboris exfugit, Aff: יִנְקָתוֹ tener ramus ejus, Joh. 8. 16. plura cum Aff: יִנְקוּתָיו יִלְכוּ ibunt teneri rami ejus, Hos: 14. 7. i. e. propagabunt vel diffundent se יִנְקוּת f: p: idem aff: יִנְקוּתָיו ראש summitatem tenerorum ramorum ejus, Ezec: 7. 14.

SACCAN, h. e. Ventus, ex Hebræo סָבָו profuit: est autem magis Chaldaicum, quam Hebraicum, unde ad diversa significata traducitur, futur. יִסְבִּי prodest, Job: 15. 3.

SKACKAN, procella, ab Hebr: שָׁקַע Submergi, in profundum deprimi.

NATAVIRSI, h. e. exire, egredi ad feras captandas, ex Hebræo נָטָה inclinavit, extendit se, declinavit, Præterit: נָטָה extendit, Exod: 15. 12. רַגְלֵי נָטָו declinaverant pedes mei, Psal: 73. 2. &c. Niph. Præt. נָטָו extenduntur vel extendunt se, Num: 24. 6. futurum יִנְטָו extenduntur, Zach: 1: 16. יִנְטָו inclinavit se, Jer: 6. 4. item, נָגַשׁ Secessit, appropinquavit נָגַח feruit, petiit, impetiit Cornibus.

CACKWN, Tibialia, ex Hebr. כָּבַח Caligavit. proprie

proprie est contrahi, stringi, ut fit humore exhausto, rugari, rugas contrahere, caligare, tenebrescere, obscurari, Præt; פָּחַחָה caligavit Deut: 34: 7.

SIPPACH, Calcei, Calceamenta, Hebr. סִפָּח adherere fecit, adhibuit, Pih: סִפָּח admovit.

CHARACHITTE, Nequam, ex Hebr. חָרַק frenduit, Striduit, Præt: חָרַק עַל בְּשָׁנָי frendit contra me dentibus suis, Job: 16. 9. 10. חָרַר exarsit, exustus, adustus, ustulatus fuit, Præt: &c. חָרַח m, adustio, inflamatio, febris ardens, Deut: 28. 22.

BACHANTA, Verberare: etiam pro ictu & percutiendi actu intelligitur, ut percussio, item repercussio, reverberatio, &c. Simul & passivè subinfertur; plagas ab aliquo sustinere, cujus ideam repræsentedat: reverberatio, ex Heb. בָּכָה flevit, deflevit, בָּכָה m: fletus, Esr: 10. 1. בָּכִי m: idem, Jer. 9: 10: בָּבוֹת f: idem Gen: 35. 8. בָּבִית f: idem; aff: בָּבִיתוֹ fletus ejus, Gen: 50. 4.

SAKHANG MOCHIJRICK, Turbo Domini, turbines, tempestas magna, ex Hebr. שָׁעַר סָעַר m: turbo, procella, tempestas. גְּדוֹל סָעַר tempestas magna Jon. 1. 4. סָעַר procellosum esse, procellis agitari procellose, turbulenter agere.

CHISSOG, Sol, Luna, Nubes: ex Hebr. חִסּוֹ Chald. fortis, robustus fuit, sicut Sol in operando.

do. In aph. הִחֲסִין apprehendit, possedit, Præt. הִחֲסִינוּ possiderunt Dan: 7:22. fut: וְהִחֲסִינוּ & possidebunt v. 18. חֲסִין chal: robur, potentia, 2: 37. Aff: חֲסִין roborare, 4:27. חֲסִין m. robustus, Psal. 89: 9. &c. Item Hebr. פָּסַח numeravit, computavit, in Summam redegit, Exod. 12: 4. פֶּסַח m. feria stativa, tempus statum, quod in numeratum anni diem semper recurrit, Prover: 7: 20. Psal: 81: 8. Rabi- ni vocant קְבוּעַ מִועֵד solennitatem fixam. Novilun- nium à פֶּסַח tegere, &c. quod tunc Luna Sole te- gitur

CUUN, Nix, ex Hebr. כּוּן aptavit, disposuit, direxit, paravit, constituit. Pluvia in tempore pluviarum, est Signum charitatis Dei, ac bene- dictionis Divinæ; Sicut ergò pluvia disponit ter- ram, redditque eam fœcundam & fructuosam, ut nimirum optato sit fructifera: ita quoque Nix, quippe quæ eandem servat naturam, respectu præparationis, secundum potentiam terræ sive materiæ substratæ. Niph: נָכַן aptari, parari statui, constitui, firmari, confirmari; rectum firmum, stabile esse: Præt: נָכְנוּ parata sunt, Prov. 19: 29. Particip: נָכֹן certum, statum, firmum.

SCHATA, Herba fumosa, quæ communi- ter in hujus Sæculi senectâ, apud omnes Natio- nes

nes invaluit, ex Hebræo שָׁתָה bibit, ebibit, com-
bibit Tab: (quod hic loci intelligendum) com-
potavit &c. Præter: וּמִי־סֵלָא שְׁתָה & aquam non bi-
bit, Exod. cap. 34. v. 28. שְׁתִּיתִי i. Sam. 1: 15. In-
fin. וּשְׁפֹ & bibendum, Exod. 32. 6. &c.

Et sic consequenter cum reliquis: hæccæ au-
tem ratione instituti, pro præsentis, sufficiant; qui
plura desiderat, indaget in quantum libuerit.

2. Capitel.

Om the Americaners Art och Bestaffenhet wid Virginien och Nya Sverige.

NWad nu widare these Americaners beskaffenhet
widkommer; så äre the til wårten och stapnaden
gemenligen något långa / starka / wiga och wäl
proportionerade: the hafwa breda Ansichten /
små swarta Ögon / slåta Näsor / stora Läppar / korta och
breda Tänder / doch mycket hwita / intet Skägg / men swart
stråft Hår / af hwilket gemene Man bruka helt stackot /
som står ända up i Hufwudet; men theras Sackheman
eller Konung samt the förnämsta / långt och uti Lockar i-
hopwridit / doch således at the intet hafwa mera än som
en / men Konungen twänne Läckar / hängandes en på
hwardera sidan om Hufwudet. Til färgen äro the icke
aldeles swarta / utan brun- eller golachtige / hwilket sig
der af förorsakas / at the intet bruka någre Kläder / utan
gå måst nakna: der til med gnida the sig som oftast öfwer
med

med Björnset och et slags svartta som der finnes uti Sjöstranden/ på det theas Kroppar måtte så mycket bättre kunna dura emot Solenes hetta. Drwinfolk hafwa the ock temmelig wackra/ med runde Ansichten/ höge bröst och rätt fina och fyllige til sine Kroppar.

Elliest hafwa desse Americaner et skarpsinnigt och klogt förstånd efter sin art; ty oansedt det är förmodrat uti Andeliga Saker och andre subtile Betenskaper/ så äre the doch mycket behändige och spitsfundige uti Handel och Wandel/ och til at lära det som the se the Christne bruka/ och dem kan tienna til någon nytta: ja/ så behändige at när the kunnno til at besöka the Swenska/ och the då hade något för händer at göra/ kunde the så behändigt stielä Konstn af dem/ medan the sutto och talades wid/ at the Swenske intet det ringesta märkte/ förän the hade warit annorstädes och tilbyt sig sådane instrumenter och wärktug som the samme Swenske der til brukade/ och gjorde det sedan strart efter/ och ibland mycket nåttare än the Europeer brukade sådant at göra.

Emot främmande wisa the sig wänlige och uprichtige i omgånge om ock de them sådant igen bemöta/ men emot andra nog arge och skalkachtige; som til exempel/ Fran: Dan. Pastorius förtälljer uti et sit bref/ skrifwit ifrån Pensylvania 1684. och i des Beskrifning infört finnes; At när han först war kommen der i Landet/ hafwer en American lofwat för wist pris willia skaffa honom en Kalkon tilhanda/ men i det stället är han kommen dragandes med en Orn/ och wille aldeles bem:te Pastorium inbilla at det skulle wara en Kalkon: När han nu förstälte American, hwad för åtskilnad det war emillan en Kalkon och en Orn/ och han der utaf märkte at denne Fogel war honom

bekant/ hafwer han wändt sig om och sagt til en der brede wid stå ende Swenskt/ iag har intet kunnat tänkt at denne nyligen ankomne Hög-Tyften/ redan skulle känna Foglar-na här uti landet.

De som elliest weta rätt med thesse Barbarer at un-gå/ at the icke blifwa förtörnade/ så är det et troget och godhiertat solet/ såsom ock behiértade at gå i döden för sine goda Wänner/ som the sin wänskap och trohet tillsagt haf-wa; Hwilket de ock nogsamnt emot the Swenska hafwa lå-tit påstina/ när the af Holländarne 1655. med Fientelighet oförmodeligen i Nya Sverige blefwo ansalne: i det de icke allenast them Swenskom der om förut warnade/ utan ock wid sielfwa anfallandet/ hafwa de församlat sig och sa-rit (fast ån the Swenske owetterligt) til theas Stad/ at hånnas på theas wagnar/ gidrandes der stor skada/ och Dwinfolken som de til fånga bekommo/ hafwa de wåldta-git; så at der the Holländska icke så snart kommit i gewär emot dem/ och sökt at ställa the Swenska til fridz igen / hafwa de them alle samteligen öfwerumplät och theas Stad och Boningar i grund förstört/ som Ingen. P. Lind-ström iämwal bewitnar. Emot sina wänner äro the ock mycket frifostige/ at the intet hafwa så kårt/ som the icke kunna meddela en god Wän med sig: the hafwa icke mycket til bästa/ behöfwa ey heller mycket/ likwål äro the alltid lustige och glade/ förjandes intet för Morgon dagen eller sitt uppehälle/ emedan theas jagt/ fischerij och foglefånge/ står them alltid som en frj taffel öpen; Men förundra sig fast mera öfwer the Christna/ at the se them så mycken omsorg och möda använda för denne timmeliga födan/ och bygga sig sådane starke och faste boningar som the dem där/ til ewig tid besitja skulle.

Sin emillan äro the jämwäl mycket förtrogne och wänlige / lidandes intet at någon främmande skal tilfoga den ringesta af dem någon skada; men emot sina Fiender äre the nog grymma / som bättre fram skal wisas: theas enighet sin emillan kan ock nogsamnt skönias af detta som sig tildrog medan min Sal. Fader och Farsfader der sam- mastådes woro; då har det en gång händt / at the Swenska begärade at bekomma en Mans- och Qwins- Person af theas Nation, at föra til Sverige och wisa dem sin Öfwerhet; hwilket the Indianer i förstone intet wille efterlåta / men efter the Swenska sådant trågit af them begärade / höllo the råd sin emillan der om / och kunnno så öfwerens / at the änteligen wille them det samma efterlåta; doch med sådana willkor / at the måste skaffa dem tjt igen / lefwandes och friska som the woro / när the dem emottogo / annars skulle the slå ihjäl them allesamman / hwilket Contract the Swenska intet wille med them ingå / utan låta dem håller med sina fara; som min Sal. Fader Mr. Johan C. Holm i lifstjden ibland mycket annat mig berättade.

Widare så finnes ock denne Americaniske Nation wara en ibland the stickeligaste uti America, och särdeles til den Christna religion benågen; hwilket så wäl Mag. Joh. Campanius uti sit Förtal til den uppå theas Språk öfwerfatte Catechismum som Mag. And: Rudman och Herr Erik Biörk uti sine Bref / der ifrån skrefne / samt Franc. Dan. Pastorius i sin beskrifning om denne Provincien nog samt bewitna. Uti seder och bruk hafwa the sig ock nu i åtskillige ting förändrat / fram för i förstone när the Swenska kunnno tjt; men beklagl är det som Sir William Penn och andre berätta / at the utaf the Christne skola många laster och odygder lärt / hwilka sig ock särdeles förorsaka af

the starka drycker som de sig utaf the Christine tilhandla/
dem the tilförene aldrig hafwa wetat /af/ utan låtit sig
med godt och friskt Watn wäl åtnöja.

3. Capitel.

Om the Americaners Klådebonad.

Belangande desse Americaners Klådebonad / så
bruka the inga andra Klåder / utan allenast fyr-
kantige skörten af åtskillige slags skinn gjorde.

När the hafwa något at göra med the Chri-
sine plåga the ock hafwa fyrkantige klåden / blå eller röda /
som the kasta omkring sig / elliest gå the hel nakna och med
blotta hufwuden; undantagandes om winteren / swepa
the wilde diurs hudar och fällar om sig / wändandes det
ludna in at kroppen / när det är kalt / men uth när där
är blidt wäder: På benen och fötterna hafwa the ock då
sockor och skor af Hjortehud gjorde / intet mycket olike som
Tartare eller Lappar bruka.

Sina skörten plåga the på åtskilligt maner Zira och
måla / i linier och rutwijs med röd / blå och gäl färga: på
samma sätt utpryda the ock sine Kroppar såsom armar /
lår och ben (besynnerligen Dwinfolken) med strek och li-
nier som ormar / af åtskillig slags färg / samt swarta fläck-
ar här och där ibland.

När the skola wara granna / hafwa the på halsen och
armarna någre slag omkring med Zeband, hwilka äre thes
ras penningar och på tråd uptrådde lika som andra vär-
lor: Mansfolken plåga ock hänga på halsen så många
Tunne-Knogor som the af sine Fiender dräpitt hafwa / til
at

at der med utwisa sin manhaftighet och tapperhet. Uti dronen hafwa the Messings-eller Ten-ringar samt små penninge knippor hängande/ och i handen en samn lång Tobakspipa/ af trä som strufwas ihop med leder/ at stödia sig wid. The förnämsta bepryda sina Huswuden med fiädrar och brokora ormskinn/ hafwandes iämwal på sig nästan såsom arelgehång af skinn gjorde/ med fiädrar / Zeband eller annat slikt efter theas art och maner utpryde. Theas Sackeman eller Öfwerstar och någre af de förnämsta hafwa ock på sidstone begynt at tilhandla sig utaf the Christine knåside Skiortor/ hwilka de låto sitta på kroppen otwättade/ så länge det war en slippa qwar: samt knåside råckar af Fris/ den ena sidan på bröstet och ryggen röd/ den andra gul eller blå/ tyckandes de alt för mycket wäl om sådane granne Kläder.

4. Capitel.

Om the Americaners Math och Dryck / och huru the den samma tilreda.

Swad theas Math och Dryck widkommer/ så är skogen/ Marken och Floderna theas Spis-Camarar; ty de åta allehanda slags Diur/ Foglar/ Fiskar och Fruchter/ som der på Orten finnes/ ja/ nästan alt det som lefwer på Jordenne: Diuren och Foglarna stiuta the med Pjl och Boga/ Fiskarna fånga the på samma sätt/ ty när Watnet är högt/ gå Fiskarna up i de små Rilar som löpa ifrån Revieret, hwilkas ingång the då igentäppa / och när ebbaflod är utluppinn/ är Watnet grundt/

grundt/ så at the kunna skiuta pilarna i Fiskarna/ Dragan
des dem således upp.

The äta så ofta som dem hungrar/ doch besynnerl.
två gånger om dagen/ neml. morgon och afton / och be-
tienar Marken dem både för bord och stolar. Kött och
Fisk plåga the dels steka / dels torika i solken eller rök / och
således äta. Landsens Såd Magiis, eller Indianiskt. Hwe-
te/ bruka the på åtskilligt maner at anrätta: somt steka the
i askan/ somt koka the med Watn och somt torika the / stö-
tandes eller knuggandes det sedan småt sönder / på en sten
som är något bred och wjd / med en annan trind sten / eller
uti en tiöck afhuggen trä-stubbe / bakandes så der af bröd
i små kakor / hwilka the med Magiis blad omswepa och se-
dan uti askmörjan gradda. På sådant sätt til at mala
och gradda bröd / hafwa jämwal the Swenska måst behiel-
pa sig med / när the först kommo tijt i Landet. The kunna
ock när nöden så fordrar i någre dagar bort at fasta och
hålla sig utan Mat; såsom när the äre på resor / eller när
the lägga sig i försät för sina Fiender / då plåga the hafwa
med sig et slags kakor af Magiis och Tobaks- saft gjorde /
hwilka skola wara mycket gode både till at släcka törsten
och hungren med / i fall intet annat wore för handen.

Deße skola ock wid the Swenskas första ankomst bru-
kat äta Wemiskio- Kött / så at när the bekommo någon
til fånga utaf sina Fiender / hafwa de stekt och ätit
dem upp; hwilket nogsamnt af detta skönias kan. Der
hafwer sig en gång tildragit (som min Eahl. Fader mig
berättade) at någre Indianer bödo en Swensk man hem
med sig til sina hemwist i skogen; hwarest när han kom/
sågnade the honom efter sit sätt på det bästa the kunde /
biudandes honom at få mat med sig / hwilket han ock
gjorde;

gjorde; då war theras trachtamenter förnämligast stekt Rött och en rätt som war småhackad/ lika som solta eller pläckfink: här utaf åt den Swenske med them/ men likade intet bättre hans Maga/ än at han straxt efter Måltiden måste altammans igen tillbaka lefwirera; hwilket när the Barbarer sågo/ tyckte dem det gansta illa wara/ efter the wille honom alt wähl: doch fick han intet weta hwad det war för mat/ förån något der efter/ sade en af them som war mycket god wänn med honom/ at the hade fåt fatt på en af theras Siender (som woro andra der omkring gränsande Hedningar) och af den samma war det stekta köttet och den sonderhackade maten som the åtit hade.

Theras dryck hafwer för de Christnas inkomst der i Landet intet annan warit än godt friskt wain; men nu kunna the ock/ när de så/deras drycker wäl taga til goda. Tobak röka the jämwäl gärna både Mans- och Qwins- Personer/ efter det der i stor ymnoghet wäxer.

5. Capitel.

Om the Americaners Huus och Boningar / samt Hus-geråd.

Desse Americaner hafwa inga Städer eller wise Boställen/ utan fara måst omkring ifrån den ena Orten til den andra/ och tyt som wankas något til bästa för dem och til theras uppehållttenligt: Om Wären och Sommaren hålla the förnämligast til/ wid friske och fiske Wain/ men om Winteren begifwa the sig upp i Landet/ der som fullt wildbråd är til funandes. När the resa/ bära the sine mattor med sig
hwa

hwarest the gå/ och när them så synes/ slå the dem up på stänger och boo ther under: När the behöfwa eld/ taga the en träpinne och Wrida omkring i gamle torkade trån/ som der altid finnes uti stogen/ så at der blifwer eld utaf; på sådant sätt kunde the med stor behändighet förskaffa sig eld/ at wärma både sig och sin mat med/ när dem så lyst.

Huus bruka the intet andra/ än som Konor af Mattor eller tråns Qwistar gjorde/ hwilka the uppsätta både i rund och fyrkant/ och det på sådant sätt: the stöta först en stång i marken/ och uppspanna der omkring sina Mattor som äre af Magiis Blad sammanslätade/ betäckandes sedan der nedan om med bark/ lemnandes öfwerst et hol öppet/ at röken må der igenom utgå: På stången som mit uti står/ giöra the ett trä/ hwar uppå the hänga sina Kätlar när the koka/ och nederst på marken/ fram för stången ställa the en bred sten/ hwilken den samma förwarar at hon intet blifwer förbränd: rundt omkring på sidorna/ breda the uth sina Mattor och Fällar/ på hwilka the plåga ligga och såfwa; Ty Sånger/ Bord och Stolar bruka de intet andra/ utan Jorden betjänar dem för alt sammans. På sina Huus hafwa the ock åtskillige dörrar; doch gemenligen twänne/ den ena söder åt/ den andra mot norr/ och när det blåser hårt/ sluta the then ena igen med bark/ den andra hänga the en Fäll eller Matta före. Somlige bruka ock til at befästa sig för sina Fienders hastiga anfall/ och bygga omkring sine Hus med Plank- Wärl af store Stäckar/ hwilke de neder i jorden fästa/ och det både i rund och fyrkant/ som här wid bifogade afritning utwisar.

Elliest är theras förnämsta Husgeråd/en Kättel hwar uti the koka sin mat/ och saatt eller stalar af Bark och Eederträ gjorde/ uthur hwilka the äta / samt något drik-kärril som the dricka uthur; hwar til the måst bruka en slags wårt som der finnes / hwilken kallas Callibas, och är af den art och beskaffenhet som tilförene pag. 44. förmålt är.

Desutan plåga the ock gementligen hafwa uti sina Kojor et Eldfyre/en Yre och en Knif/ hwilka the sig af the Christne tilhandla; tilförene brukade the sådane instrumenter af hård Sten eller Ben gjorde.

Således nästan om dese Indianers Huus och Husgeråd / samt nöjachtighet/ förma'ler jämnwäl Her: Fran. D. Pastorius med dese ord. Theras Hyddor äre gjorde af sammanflåtade eller ihopboide unge trån/hwilka the med Bark plåga betäcka. The bruka hwarken

Bord/ Stol eller andre husgeråd / utan allenast ett
 fårel som the koka sin mat uti (och widare skrifer han)
 jag såg en gång ibland them / fyra med hiertans för-
 nöjelse at få mat tillsammans / och ära en Kurbis / u-
 ti bara Watn / och utan något smör eller Krydder
 kokad. Theras bord och säte / war den behagelige
 jorden / thes stedar woro Muselstaler / med hwil-
 ka the det warma watnet utsope / och thes
 tallrikar / store blan af tran som där när stodo. Jag
 tänkte wid mig / dese wilde Meästior / hafwa al-
 drig i sine lifsdagar / hört Christi lära om måttelig-
 het och nössamhet / och synes ändå många af the
 Christne der utinnan wida öfwergå re. När the Christ-
 ne komma och besöka dem uti deras boningar / då breda
 the ut på marken Frys och sköna Mattor eller hudar / be-
 diandes them sätta sig der på neder at hwila: taga se-
 dan fram sådane matwahrer som de hafwa neml. Bröd /
 Hiorte-Rött / Elg-Rött / Björn-Riött / färst Fisk / Björn-Fläsk
 och Björn-Isier i stället för Smör / som doch måstedels är
 råt / ty de steka det ey annorlunda än på Glöden. Dese
 råtter måste the icke försmå / utan med all tacksamhet och
 berömmelse emottaga / elliest warda de deröfwer otålige /
 så at deras wänskap snart kan wändas uti största owän-
 skap. Men när de Barbarer komma til the Christne / så må-
 ste the altid lämna sit bord odukat på den nedre ändan; ty
 när American kommer til sin gode Wänn / der han wet sig haf-
 wa sin frihet / klifwer han strax up och sätter sig med föt-
 ter och alt uppå bordet / läggandes benen i kors / emedan
 han på Stol intet är wan at sitta: begärar så af then
 fransatte maten på bordet / hwad som honom kan beha-
 ga.

6. Capitel.

Om theas Giftermähl / och Barns uppfostrande.

Så snart desse Americaner blifwa 17. eller 18. åhr gamla / taga the sig gemenligen Hustrur / och det merendels / när the Swenska först kunnoder i Landet / en / två / eller tri stycken / som them bäst förekom: the måste alltid hålla sig in til sin Mann / wara honom hulde och trogne och följja honom ehwarest han toge wägen; bröt någondera sin Mann emot / antingen med hoor eller på något annat sätt / den samma dref han strax ifrån sig med hugg och slag / och tog sig en annan i stället igen.

När en Sackeman sig hos dem besfrjar / då skal hans Brud wid åhr och dag gå hela den tiden uti sin Brudstrud / all öfwerklåd med theas upträdde Penningar uti allehandada figurer, hwar med håret / öron / armar och median alt in til knån utzirat år / samt med smörjande hår och målat ansichte med allehandada slagz Coleurer, som et fastligt Skräbuke ansichte / warandes hon då på det bästa sättet / efter deras wjs beprydd.

När the Barbarers Hustrur äro hafwande / bruka the intet omgånge med sina Männ / plågandes ey håller då röra wid sin mat som the äta / med bara händerna / utan med tråd eller sticka. The hafwa mycket lät före at föda barn; ty när theas födslo tid är förhanden / gå the affides i skogen til någon beqwäm buska eller trä / hwarest det då på en liten stund blifwer bestält utan någon möda: När the hafwa födt / löpa the strart i watnet och twåtta sig

sig tillika med Fostret; Dagen der efter äre the så friske som tilförende. Sedan swepa the in Barnet uti gamla klutar/ eller skinn/ och lägga det på et tunt Bräde/ som litet/långre och bredare är än barnet/ lindandes det således fast der wid/ med trenne länge och brede Lindor/ på det thet må blifwa rätt utsträckt och rakt: den första linda the öfwer pannan/ den andra öfwer armarna och den tredje mit öfwer knäna och omkring brädet/ knytandes det rätt til brädet/ sätta det sedan ifrån sig på markene/ böya så en båga der öfwer/ som på både sidor i Jordene fästas / der öfwer hållja de ett Hjorte-skinn: och när de taga barnet til sig, at gifwa det dj/ tages det tillika med brädet/ så at det alltid blifwer således der wid fast lig-gandes; ibland hänga de ock det på ryggen och gå hwarest de willja.

När the födas/ äro the til sine Kroppar hwita; men sedan gnida the dem öfwer med Björnsfett och et slags swarta som der finnes i stöstrandén/ låtandes det sedan i Solen intorkas/ hwar utaf the blifwa icke rätt swarta utan brune och golachtige. The hålla ock mycket utaf sine Barn/ sköta dem wäl/ och gifwa dem sielfwe dj / in på 3:die och 4:de året/ fostrandes dem således upp utan någon annan mat eller wilde diurs mitölk/ hwar utaf the ock öfwermåttan wäl triffwas och altid äre qwicke / friske och wälkapade; så at man sällan skal der så see någon Krympling/ krokryggot eller på annat sät til sin Kropp lytter. Theras Barn lära gemenligen gåå / innan nje Månader äre förbi/ och hafwa uttet något på sig för än the blifwa något stora: då bekomma the jämwäl namn/ och det af allehanda ting/ som med hwar och en bäst öfwerens stämmer.

Medan the äre Gåsar / öfwa the sig på fiskerj; men sedan the blifwa något äldre / begifwa the sig i stogen och bestita sig om skiutande och jagande / och när the der utinnan hafwa wisat något märkeligt prof på sin manlighet / söka the at gista sig: elkest hålla the för skam at taga sig någon Hustru; men Glickorna blifwa när sina Mödrar / och hielpa dem at beställa om hushållet / laga maten och bära sina sammansätade mattor och bördor: När the wilha gista sig / som gemenligen stier på deras 13:de och 14:de ålders år / plåga the förtäcka sina Brösti / samt draga något på sina Huswuden / hwar utaf man sådant see kan.

7. Capitel.

Om the Americaners exercitier och hantering.

NWad deses exercitier och hantering widkommer / så består den förnämligast uti sistande / jagande och skiutande med pyl och boga; der uti hafwa the en stor wetenskap / efter the sig der uppå alt ifrån barndommen öfwat: warandes så behändige och wise på sin hand / at the kunna skiuta en fogel i flygande / och annat djur i fullt rännande. Om theas jagande för-måler ock Ingen: P. Lindström uti sin handskrefne Tractat med dese ord: Så snart vinteren är ändat / begynna the med sin jagning / som stier med en artig invention: den tiden är det höga gräset som der warer / så tort som Höd; När nu en Sackheman sin jagning wil anställa / då commenderar han sit folk rätt tilhopa uti en Circumferens på en half 1. eller 2. mil / som han är mächtig på folk til / först uti den Circum-

cumferencen upryckandes hwar för sig gräset/ på 7. eller 4. alnar bredt/ at icke elden skal kunna löpa tilbaka/ begynnandes så hwar för sig at tända elden på gräset; hwilket sig märkeligen antänder så at elden gifwer sig undan in åt Centrum circuli, den the Wilda med hårdt anstrj efterfölja/ och alle de diur som då innom denne Circumferencen städde äro/ sty för elden och theas anstrj/ begifwandes sig alt undan/ hwar igenom Circulus sig med sit minskande mer och mer ihoptränger åt Centrum: När the nu Centrum med en liten Circel omkring inne hafwa/ så at the sin emillan icke giöra hwar andra någon skada/ tå gifwa the löst med böfkor och Bogar på diuren/ at icke ett kan dem undkomma; bekommandes således en stor myckenhet/ af allehanda slags diur som der wanta. Sedan när gräset således blifwer asorant/ wårda the sig intet om at anställa sådane jagter mera/ utan skiuta diuren der de i skogen finna dem; hwilket the intet hafwa ondt wid at giöra/ emedan the hafwa wädertorn af diuren lika som hundar. Uti deras sammankomster plåga the och exercera sig med skiutande/ i det at theas Sackeman låter upsättia mycket högt i wädret en Kalkon/ hwilkens inålfwor äre uttagne och upfylter i stället igen med theas penningar: den som hittar på at skiuta den samma neder/ han bekommer då pennin-garna.

Och danjedt the i förstone när de Swenska kommo tjt/ intet hade någre instrumenter eller wärking af järn eller annor metall, kunde the likwål giöra allehanda med sina händer/ så konstigt och nåt/ at the Christne måtte

mätte sig der öfwer förundra Sina bogar giöra the af segt trä som der wårex / öfwer en Mans längd / och boga strången wrida the samman af senor: Pilen giöra the af rör / halfaynan alu lång / och det på sådant sätt / at wid den ena ändan insätta the et stycke hårdt och segt trä / af et qwarterns längd wid pass / och uti ändan på det samma infoga the hullingen eller udden på pilen / hwilken the giöra af swart slinta / och hårde ben eller horn / samt store sikars och diurs tänder / insättandes den samma råt nått med fisk-ljnn / som är af sådan art / at det intet utaf watn eller någon an wåxsta kan upleas; men på den andra ändan af pilen / sätta the rundt om med siedrar. Skinn som the der af mångehanda slag hafwa / kunna the ock mycket wacker beta och bereda / jämwal på åtskillige sätt efter theas maner måla. Af målade fogle-siedrar / bruka the ock giöra mycket stöne och rare Fällar eller tåcken / hwilka de först binda med maskor såsom Nåt / dock mycket granne / sedan fästa de Siedrarna uti maskerna så nåt och starkt / at de förr skole gå twårt af / än som någre siedrar kan gå löse: the äro råt artigt och konstigt gjorde / och öfwermåttan låtta och warma at hafwa uppå sig. Utaf bladen som wåra på Magisen samt Säf / plåga the giöra Pungar / Mattor / Korgar och annat sligt som the bruka. Sina pungar plåga the jämwal råt artigt wirka och lika såsom bourdera med pennor / hwilka the på åtskilligt sätt kunna färga: en sådan pung och twånne andra af Magiis blad / den ena litten och den andra större / kan jag ännu wisa som min Sal. Farfader med sig der ifrån fört hafwer. Mycket granne starke och konstige mattor giöra de också af granne målade granrötter och starke strån med allehanda figurer / at klåra och klåda wåggas med och lägga under sängslåder tienlige.

Dwinsfolken twinna ock tråd och garn af Nåsla / Hampa och andre oss här obekante wårter. Gouver. Joh. Printz hafwer ock låtit desse Barbarer giöra och uptråda för sig en hel klädning med Rock / Börxor och Gehång / af idel theras penningar / hwilken skal warit mycket konstig med allehanda slag; diur uptråd och bearbetad / och kommit på någre tusende gyllen at kosta / som Ingen. P. Lindström berättar.

Tobaks Pipor giöra the Barbarer af rör / snart en mans längd / och hufwuden der uppå af horn som går en wacker hopy med Tobak uti; en sådan plåga the gemeenl. præsentera en god Wänn / när han kommer och besöker dem uti theras Huus / och the willja at han skal blifwa något länge qwar / då han intet slipper bort / förån han hafwer rökt ut sin Pipa Elliest giöra the dem ock af rött / golt och blåt leer / som der i landet finnes mycket fint: jämwäl af hwita / grå / gröna / bruna / swarta och blå stenar / hwilka finnes der så blöta / at the kunna med knifwen tålljas / och der af giöra the Tobaks-Pipor til en half alns längd och långer.

Sina båtår giöra the af bark / utaf Cederträ eller Björk / som der finnes öfwermåttan stora och tiocka / bindandes dem så nåt ihopy at the kunna lägga dem tillsammans och båra dem med sig hwarest the taga wågen : och när the komma til några Kilar som löpa upp ifrån Revieret, och de willia der öfwer / ställa the dem i watnet / och fara så der med hwarest dem lystet. The brukade ock at giöra sig Båtår af Cedertrån / hwilka the med eld utbrände / skärandes sedan det brända bort med Sten / Ben / eller Musle-skaler.

Navis ex arboris trunco igne excavata. Navicula è corticibus arborum.

8. Capitel.

Om the Americaners Köpenſkap och Handel/ ſamt Penningar.

W Eſe Barbarer wandla och köpſlaga altid med the Chriſtne/ och går deras handel måſt ut der på/ at the byta/ gifwandes wahrer för wahrer. Thet förnämſta the hafwa til at ſällja/ är allehanda ſlagz diur/ foglar/ fiſkar och fruchter ſom der på orten wankas/ och til mat tiena. Sådant hafwa the alt at ſällja/ och bekomma derföre igen frejs/ ketlar/ yror/ knifwar/ ſmå ſpeglar/ gamla utſetna kläder både af ylle och linne/ jänwål mat/ ſåſom bröd och andra ſupanwahrer ic. På den tiden när min ſabl. Fader och Farfader der wore/ hafwa ock någre Swenſke Dwinnfolk ſig företagit/ at giöra ſmå Möſſor åt dem af allehanda gamla klutar: öfwerſt
 S
 uppå

uppå måste the sätia en brokot tofs / hwilken the gjorde af flåde och tygs lappar af åtskillige färgor / som the sönderklippte och sammanblandade / sådane Mössor tyckte the mycket om / och gotwo dem god skäl der före.

Desse Barbarerbruka ock et slags Penningar / som the köpslaga med sin emillan / hwilka icke äro af Gull / Silfwer eller någon annan Metall; ty sådant hålla the af intet wärde; utan the äro Stenar rätt nått gjorde af brune och hwhite Snäcke-Musle- eller Osterskahl / aflånge och hol mit igenom / at the kunna trädas på band lika som andra pärlor och kallas Zäband. Uti köpenstap och handel / utmåta the dem samutahls / och galler hwar samn 5. HOLLändske Gulde / beräknat 4. stenar för hwar styfwer; doch äre the bruna stenar i högre prtijs; emedan en hwijs sten är i samma wärde som et öre Koppin:t / men en brun sten är til valleuren ett öre Silfwermynt; warandes the til storcken och skapnaden som de här wid afritade finnes.

Om desse Barbarers penningar / strifwer ock Ingen: P. Lindström med sådane ord: **Theras penningar äro gjorde**

giorde af den Kärnan som löper hwirfvetals in uti Kisthoste-skalerne/ som der finnes til stor myckenhet/ både hwita / swarta och röda: och äre särdeles wilde tillsatte och förordnade som dem giöra / och hinne en person intet mer at swarftwa och slipa om dagen/ än för 6. eller 8. styfwer. När de igenom gammalt bruk blifwa kanterne förnötte / at the icke som glas falla rätt tilhopa på trån/ så willia the intet känna dem för gode/ hwarföre probera the dem sålunda/ at the taga hela trån som penningarna äro upträdde på/ och stryka dem öfwer näsan / tager då intet mot näsan / utan far öfwer som slått Glas/ då acceptera the dem för gode/ men tager någon emot/ så callera the dem; therföre måste de mycket wäl och nått efter storleken upträdas. Theras maner är at räkna dem styfwer tals på tumme fingret/ hwar uppå the hafwa et wist mått/ som ifrån ändan af nageln / til den första leden på tummen/ så äro Penningarna så just der efter fördelte/ at uppå den längden går 6. stentar/ af hwilka de hwita/ äre så mycket som en styfwer eller ett öre Silfwermynt/ men de swarte eller blå två styfwer eller två öre Silf. int.

9. Capitel.

Om the Americaners Öfwerhet och Regemente/ samt Lag och Rätt som hos dem föröfwas.

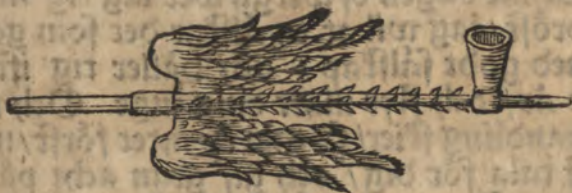
Dhe Americaners Regemente angående; Så består det der uti / at the hafwa en Öfwerste eller Konung öfwer sig/ den de kalla Sackheman, hwilken

ken igenom arfs-rät der til warder befordrat/ och det måst af Moderne; ty de barn som Konungens äro/ komma intet efter honom/ utan hans Broder som är af samma Moder som han/ eller Syster och hennes dotters barn (Men en Orvins person kan icke komma der til) orsaken här til är at ingen vächta skal komma til regementet. Sedan hafwer ock Konungen sina beshnnerliga Rådherar in mot 200. til talet / hwilka äre the äldste och förständigste i bland folket: och warder intet något wichtigt företagit eller förrättat/ såsom om Krig/ Fred/ något Landz bort-sälning eller annat sligt/ det icke der om först warder råds-lagit och öfwerlagt/ så wäl med Råden som gemene Man/ om det är något angeläget. Itheras rådgörande hålla the denne ordning: the sättia sig i rund lika som en halfsinånad/ och Konungen sielf mit uti/ hafwandes rundt om sig på båda sidor the gamla och wisa/ såsom sit ordenteliga Råd: strart nedan före dem/ sitter det gemena folket uti lika figur och ordning. När nu Konungen hafwer förestält dem orsaken til theas sammankomst/ frågar han hwar theas mening der om mände wara/ befallandes der til med/ hwilken först der öfwer skal säja sit betänkande: och sedan det är skiedt/ gifwer den samma tillkänna då han sin mening uttalat hafwer/ på det icke någon uti hans tal måtte infalla. Sedan hela Rådet således hafwer sagt sit godtsinnande öfwer saken/ utsäijer omsider Konungen efter theas willia Beslut der uppå/ hwilket the samteli-gen sedan bejaka / at det der wid/ wist och fast blifwa skal; hwarom ock kan sees af den sammankomst och Herredag som the en gång hållit öfwer the Swenska / inedan min fadh. Farfader der war/ den han ibland sina Colloquia up-på deras Språk anteknat hafwer/ och wid slutet af denne

Trachrat

Trachtaten läsas kan. När the försälja något Land åt the
Christine / och the hafwa bekommit betalningen derföre /
fördelar Konungen ut den samma ibland dem / behållan-
des sie lf minsta delen för sig.

Wäst alla Americaniste Nationer uti denne Nordre
delen af America, bruka ock et Fredz eller Förbundz Teckn /
med hwilket the bekräfta alt hwad som i theras Råd be-
slutit warder / det må höra antingen til Krig / Frijd eller
någon annan wiiktig handel: Detta källa the Calumet, och
är en Tobaks Pipa af röd / hwijt eller swart Marmor gjord /
des hufwid är utaf en skön röd / wäl polerat sten / siels-
wa Pipan består af en temmelig stark rör halftidie skoo
lång / och är beklädd med en hof Fiedrar af åtskillig slags
färg / samt med snören af Owinsolks Här på åtskilligt sätt
utzirad; hwar wid ock satts äre twänne Bingar / nästan
på sådant sätt / som man Mercurii staf här måla plägar.
När nu the hafwa slutit något Contract eller Förbund /
antingen med the Christine eller sine egne Landzmän / gif-
wa the dem at röka uhr denne Calumet, hwilket är et sä-
kert och oryggeligt insegel til theras Beslut / hållandes
the före / at om de det skulle bryta som the således bekräf-
tat / skulle dem derföre en stor olycka öfwerkomma

Den som något wil resa omkring uti America; må
ste sig jämwäl en sådan Calumet förskaffa; ty när den

framwises/ märkla Hedningarna straxt at han är fredelig/
och om de då sin der emot upwisa // kan han säkert komma
fram och tala med them/ gifwa the ock då honom röka u-
thur sin Calumet, så låter han dem röka uhr sinn igen/ och
då äro the fullskoml. om hwar andras tro och wänkap för-
säkrade; hwar om Lud. Hennepin uti sine Americaniske
Beskrifningar uppå åtskillige rum widare förmåler.

När dese Barbarer skola utwälja någon til Konung/
så se the icke så mycket på den som igenom arfs-rätt der til
närmast wore; utan fäst mera på den som der til bäst och
stickeligast finnes wara; hwilket jämwäl stönjas kan af
det som Franc. Dan. Pastorius uti sin beskrifning om Pen-
sylvania införer/ Derest han således skrifer: **En**
gång besökte Konung Calkanicha wår Couverneur,
(William Penn) och wiste der hafwa stor inclination
til den Christna Religion uti sit hierta/ han wart
då oförmodeligen hos oss af opaflighet betagen/
resolwerade doch när oss at förblifwa/ och efter hans
krankhet mera tiltog/ låt han til sig kalla sin Bro-
ders Son Jakhiosol, och förordnade honom uti åts-
killige så wäl wäras/ som sinas närward til Ko-
nung i sin stad/ med följande ord: **Min Broder**
Son: i denne dagen öfwergitwer iag dig mit hier-
ta i titt bröst/ iag wil at tu älskar det som gode är/
umgår med godt salskap/ och håller dig ifrån det
som ondt är/ och flyr illakt omgånge. Och när nå-
gon förhandling skier/ så tala tu intet först/ utan låt
alla först tala för dig/ och gif gran acht på hwad
hwar och en säger/ och när du hafwer alt hört/ så
hålt dig wid det som rätt och godt är/ såsom och
iag gjort hafwer.

Schoppiii til Konung i mit ställe / så har iag doch ut-
 tafmin Läkare förnimit at Schoppiii hafwer honom
 hemligen befalt / at han intet skulle curera min frantz-
 het eller göra mig frist / och när han war med
 mig uti Halling Scheads hus / hafwer iag sielf set /
 at han war mera til dryckenstap benäge / än til at
 höra mine sidsta ord / derföre hafwer iag och upsagt
 honom / at han intet skal blifwa Konung efter mig /
 utan hafwer dig K. Broder Son i hans ställe ut-
 walt K. Broder Son / iag wil at tu rätt och slät
 skal umgå / så wäl med the Christne som de Indianer,
 lika som iag gjort hafwer. Jag är nu ganska swag
 derföre kan iag intet mera tala. Och straxt efter det
 talet afled han ifrån Wårlden; hwilket hoos förbe-
 melte Pastorium pag: 43. läsas kan.

Theras Rättighet som hoos dem föröfwas / beror
 måstedels i böten; ty när en bedrifwer någon misgär-
 ning med mördande eller på annat sätt / så kan den med
 en måltjd eller något annat ringa försonat warda; Men
 om en Qwinsperson blifwer dräpen / måste det dubbelt så
 mycket gifwas förden / som för en man / efter hon har kun-
 nat föda barn til wårlden det en man intet kan. The
 tråta eller slås mycket sällan sin emellan / så framt de ické
 äro druckne / och om skönt det då stier / så gifwa the doch
 hwar annan straxt til igen / säjandes at intet Månera utan
 druckenheten hafwer misshandlat. När någon hos dem
 blifwer dömd til döden (som doch sällan stier) går
 Konungen sielf ut til at söka honom / emedan the ické haf-
 wa någre fång hus / utan misgärnings mann håller sig
 altid undan i skog n / och när han igen finnes / stiufer Ko-
 nungen först efter honom / och hwilken som där näst träffar

far honom til dödz / han blifwer derföre högt upsatter; såsom til Höfwißman eller annor Krigsbetient. Om någon af de ena Americaniske Nation / slår någon ihjäl af den andras / så sticker han straxt en af sina underhafwande til de samma Nation och låter nederlägga en af dem igen; hwar igenom då straxt gemenligen förorsakas Krig dem emellan: widare någon rätt eller lag hålla the intet / utani hwad måtte någon ofkäl den ena af den andra kan wedertaras / så hemnas de straxt på hwar andra lika mot lika igen.

10. Capitel

Om the Americaners krig och wapn / samt grymhet emot sina fiender.

Desse Indianer plåga ock föra Krig med andra der om kring gränsande Hedningar / såsom besynnerligen the Mynquesser och andra; med de Christne wågade the sig intet gärna i hop med / efter the höllo dem före wara kloke til at kriga och Soldat-handtwärket betre förstå / ån som the: der til med woro the wid the Swenskas första ankomst tjt; mycket rådda för theas wapn / såsom Stucken / Bössor / Moskaweter / Pistoler / Wårjor ic. ia så rådde att när de i förstonne hörde skiutas / torde the intet bida så länge the hörde stottet; fördenskul lesde the måst i Wånlighet med the Christne / sårdeles med de Swenska; Men med the Engelska hafwa the fuller i förstonne hållit någre stärmyslingar / som Engländeren Samuel Purchas deras strid dem emellan i sin tjonde Boks 4. del / 6. Cap: beskriwer.

Når the skola föra krig/ utrusta the sig hwar och en med Boga och godt förråd af Pijlar, hwilka the hafwa uti sine Pilsäckar af Sääf sammanslätade på ryggen hängande: warandes desse förr theras förnämsta wapn; men nu skola the jämnwäl hafwa lärt sig at skiuta med böffor/ hwilka the sig utaf de Christne tilhandla Upp uti hufwudet och håret sätta de rödfärgade Kalkone Fiedrar/ til et tecken at the då wilja utgiuta blod/ och på den ena armen hafwa the en skiöld af Elgshund eller Bark giord; Sedan the fördenstul hafwa bragt sina Hustrur och Barn i säkerhet på en Dö/ eller uti någon tiokwärt stog/ fara the åstad/ utan någon ordning: och når the möta sina Fiender/ träffa the tilsamman med strij och rop/ menandes the sig hafwa hållit et stort fältslag om 10. eller 12. man blifwa på platsen liggande. The som bekomma segren/ plåga slå huden af den förnämsta som the slagit hafwa/ och föra den hem med sig til et segertecken. Der som har stått et stort slag/ eller något annat märkwärdigt händt/ brukä the ock gräfwa up en diup grop i jorden/ til äminnelse för resande/ at the måtte få weta hwad som sig der fordom tildragit hafwer/ och om hon grov eller faller igen/ upgräfwa the åter den samma igen/ som Cap.Reichard Waitborne i sin beskrifning om denne orten berättar.

Når the hafwa erhållit en stor seger/ eller och blifwit befrijade för någon olycka/ brukä the at giöra up en Eld/ på det de offentliggen derigenom må betygga sin frögd der utöfwer; wid hwilken eld allesammans både Man och Qwinsfolk dansa rundt omkring/ med siungande och händers klappande/ då och understundom den Dnda skal ställa sig in och dansa uti elden för dem.

Emot dem som the bekomma til fånga/ äre de myc-

Het barbariske och grymme / så at the steka dem lefwandes /
 skärandes öron / näsan / och tungan uhr munnen på dem /
 jämnwål finger och tåer / samt remar och stycken / hår och
 där af kroppen; hwar på de sedan kasta het asta / at stäm-
 ma blodet med / på det han dem intet skal förrinna / och
 the således för hastigt bortdö måste. Slikt exempel haf-
 wer sig jämnwål 1646. der tildragit / medan min sal. Fader
 och Farfader der woro; ty the hade då en gång sät fat
 på en af the Mynquesser, hwilken the hafwa tagit och
 fastbundet wid et trä / görandes sedan up en eld brede
 wid honom / hwar wid han måste stå och wända sig / til
 des han plef så godt som half stekter / sedan släppte the ho-
 nom lös / gifwandes honom i hwardera handen en eld-
 brand / the togo och hwar sin / manandes honom således
 at komma och sächta med sig: denne när han förmätte ic-
 ke längre stå / utan föll omkul / språng en utaf dem til / och
 flöste honom en stråma öfwer pannan / in til sielfwa huf-
 wudskålen med naglarna / och drog altså huden af hela huf-
 wudet på honom etc.

II. Capitel.

Om the Americaners Tro och Gudztienst / samt
 hwad för hinder dem är i wägen / at the swärligen
 warda til den Christna Religion omwände.

NWad desse Indianers Tro och Gudztienst wid-
 komer / så sannas äfwen wäl det med them / som
 den wissa Cicero lib. I. de Leg: skrifwit hafwer;
 Ty oansedt the icke hafwa någon rät kunskap om/
 huru med den sanna och Allmächtige Guden är bestaffat / we-
 ta en heller derföre / at dyrka och tilbida honom; så tro de
 likwäl

likwål och bekänna / at en Gud är til / som himmel och jord skapat hafwer / säjandes the om honom på sit språk således / som mig är berättat. Opom Sacchewan mah matit, mah nijr noton, mahorite mah nijr pentor: Det är så mycket sagt / Then öfwersta Guden i Himmelen han är intet illaker / han gör öf hwarken ondt eller godt / therföre kunna wij honom ey heller tilbedia; Men om den Onnda tala the således! Manetto matitte renappe pentore Sacchewan, manitto apitse perenappe, ankarop: det är / Jan / wår öfwerste är illaker / om wij icke görä som han befäller / så sårar / sargar han och dödar öf; Fördenskul dyrka och tilbedia the icke Gud / efter han (som the mena) gör them hwarken ondt eller godt / kommer ey heller och talar med them / som then Onnda gör: utan then Onnda äre the rädda före / och offra åt honom derföre / uppå sina wiså ställen i skogen / på t et han intet skal tilfoga dem någon skada. När thet dundrar och liungar / blifwa the så rädda / at the bortgömma sig uti skogen så länge / til des det går öfwer; ty då / säja the / är den goda Guden wreder.

Elliest är ock det märkeligt som Ingen. P. Lindström om desse Barbarer berättar / nemligen / at the skola weta något historie wijs at förtällja om Christo och Apostlarna: i det the säja dem wara af manna minnet refererat igenom theas Fäder och Förfäder / at det war en gång i förtiden en af wåra Qwinnor / som wart hafwande af det hon drack utur en bäck / och ingen af wåra Renappi hade haft något at beställa med henne / likwål wart hon hafwande och födde en Son; och när den wart något stor (som så här / märka de före med handan i wädret) war det en artig och klo

poite/ at hans make kommer här aldrig mer/ han hade så mycket at säga/ at det war stor under åt/ och gjorde många mirakel och underwår. När han nu wart stor= så drog han ifrån oss/ och for dit up i wådræt (pekandes åt himmelen) han lofwade fuller at komma igen til oss/ men han kom aldrig mer etc. En tid efter honom/ så kom hit til oss en Stormunnar med stort stagg/ sådan som Edra Stormunnar äro (sade the/ liknandes honom wid the Swenstas Bråster) han hade ock mycket af munnen här en tid/ den drog ock up tit som den andra (pekandes på himmelen) han lofwade ock at komma igen hit til oss/ men han kom aldrig etc.

Widare består theas Gudztiensst som hos dem föröfwas/ utt offrande och dansande: det förra anbelangande/ så bygga the sina Altare på markene/ och offra der uppå både kött/ fisk/ tobak och allehanda slags frucht som the först bekomma/ och det så ofta the komma hem ifrån något krig/ jånwål ock när the skola taga sig något sådant före; elliest mena the at det intet skal gå lyckeligen för dem: Wid theas offers förrättande/ hafwa the en nycklig låt/ bemöddandes der jämte sina Kroppar underligen.

Det senare förrättat de med dansande i ring/ ibland med sång/ ibland med frögdeskrui/ och stå twänne mit utri/ som hålla up sången och ramlar på et bråde/ iholig stoel eller tort stinn; hwilket skal wara råt salsamt at se uppå: doch kunna the mycket nått/ efter sit maner hålla tachten uti sin dans.

De hinder som äro the Indiaer i wågen/ at de icke lätteligen warda til den Christna Religion omwände/ berättar Lud. Hennerin som han der self sedt och förfarit hafwer/ förnämligast wara träggehande/ neml. Först

Först bestå de hos Hedningarna sielfwa / i det the äro mycket ensinte uti sine tilförene fattade galna inbillningar / och otrogne i det som the icke med sit förstånd kunna begripa; så at när man predikar för dem om uppståndelsen / och at the efter döden / der de wilja låta döpa sig och tro på Christum / skola komma til himmelen och til et mycket härligare Land / än de här besuttit hafwa: då fråga the sirart / om ock der skal finnas godt förråd på jagt och fiskerij för dem; när nu dem swaras / at the der intet skola behöfwa någon Mat eller dryck / utan skola der af Gud; åstådande blifwa måttade / gifwa the til swars / du måste wist wara en stor liugare / kan och en menniska utan mat och dryck lefwa? fortållandes ock de twert om sine narrachtige Sagor igen. Der til med är ock the ras ostadighet mycket dem til hinder / at the intet länge blifwa på et ställe / utan fara omkring ifrån den ena Orten til den andra / så at när the och deras barn något hafwa lärt / förgåta de altsamman igen när the komma bort sin emillan i stegen.

För det andra bestå och the ras hinder hos the Christne / i det de se många af dem gådra / twärt emot det som de för dem säja och med munnen bekänna / sökandes at narra utaf dem the ras Wahror; blifwa fördenskul utaf deras obetänkta och ogudaachtige lefwerne mycket förargade / så at de intet gärna wilja til deras lära någon tro tillsättia / utan fast snarare mena / at the dem der med wilja fixera / och om så wore sant som de berättade / skulle och de wäl annorledes sit lefwerne ställa.

För det tredje bestå de hinder som äro the Barbarers omwändelse til Christendomen i wägen / hos sielfwa Missionarios eller the Lärare som tijt warda sände / i det the

först.

först hafwa mycket swårt före / at lära theas Språk / som der så mångahanda finnes: sedan så weta de en heller rätt och försiktigt med them at umgå; och hwad somlige med munnen lära / plåga the åter strart med sit lesuwerne för-
 störa: der till med se och någre mera på sin profijt / huru de sig på sådant sätt af detta tinnmeliga kunna rächta / än at de den utwalda hopen således föröka måtte; hwilket jämwäl en the Barbarers Höfwißman sielf en gång hafwer dem förebråt med desse ord: Så länge wij hafwa Båfvar och andra skinnwaror / så bedia de med oss / och hålla sig hos oss uppe. Då underwisa the wåra barn / och lära dem Catechismum och der hos böner; då söndra de sig och aldrig ifrån oss / utan bewisa oss ofta den äran / at the biwista wåra gästebod: Men sedan wij äre blottade ifrån wåra waror / hafwa desse Missionari tror / at theas närwarelse intet wore oss mera nyttig. Om sådant mera / kan widare hos förbemelte Lud. Hennepin läsas.

12. Capitel.

Om the Americaners Död och Begrasningar / samt sorg öfwer the Döda.

Södst och til et slut om desse Indianer, wil man ock om deras död och begrasningar här något för-
 måla; Och aldenstund the icke bruka någon öfwer-
 flöd i mat och drick / utan äta altid god och friskt spis / samt allehanda stöna och hällosamme fruchter / drickandes sedan godt watten der uppå / äre the mycket friske och hällosamme / och sällan underkastade någre sjukdomar eller fransheter: och om så händer at the bekomma någon
 frant.

frankhet / antingen in- eller utwärt / hafwa the så stort förstånd om örter och gräs / at the strart weta bruka sådant / hwar med the sig igen hela och låka kunna; För denskul the ock komma til en temmelig hög ålder / så at många af dem lefwa långt öfwer 100. åhr. Theras medicamenter synas fuller ringa / men äro doch underbare / så at om det intet är til döden lagt / weta de strart derföre bot; hwilket the doch för de Christine mycket dålt holla. Om någon blifwer stadat af de stora och förgiftiga Ormarna som der finnes / så weta de ock strart bot der es mot: hwar til de bruka et slags gräs: rötter / som der kallas Ormgräs: rötter / hwilka wåra tåt ihopsnårt / såsom en tåt sin lamb: dem tugga de sönder och med mycker spätt på säret och betet lägga; hwilket hafwer en sådan kraft med sig / at det icke allenast underligen tager bort swulmdaden / utan ock mycket snart helar och läker sielfwa stadan.

Når the omsider blifwa döda / begrafwa de dem tilika med det förnämsta som de temmat efter sig / på en särdeles plats: då plåga ock den dödas närmaste slächt / lägga kostbara saker uti Grafwen hos den döda / såsom et tecken af den kärlek de draga til honom; på det han måtte hafwa något i förråd / til des han (efter deras mening) skal komma til et annat härligt land / som är mycket långt bort wåster ut belägit / hwarest på öfwerflödigt jagande och fiskande ingen brist skal wåra.

Grafwen gjöra the hel trind / och fodra henne in uti rundt omkring och på botten med trä eller bräder / för de förnåma. Sedan sätta de neder den döda / med hans sköld och wapn tredubbelt ihopböigdet / och händerna fastbundna en på hwardera sidan om hufwudet / läggandes sedan grafwen igen med bräder / och upkastat så en jord-

hög

hög der ofwan uppå / hwilken the för odiur skul omkring-
 stängia med Gårdzgård eller plant / upresandes der innan
 före en lång randig målad stång; på hwilkens ända the
 upfatta et teckn / til äminnelse efter den döda / såsom en
 fogel eller annat diurs liknelse af trä / om han hafwer wa-
 rit en god skiött / och en fisks skapnad; om han har warit
 en god fiskare. Sedan gå hans slächt och wänner en gång
 om dagen i tre månaders tjd / och sättia sig omkring graf-
 wen at begråta den döda; frågandes honom / hwarföre
 han så snart hafwer dödt ifrån dem / och hwarföre han
 icke längre wille blifwa hos dem / emedan han ju hade
 mat och dricka och hward honom betarfwades? Theras
 sorgdrägt består ock der uti / at the swarta sina ansichten /
 hwilket wäl et helt Åhr warar. Elliest wårdera de ock
 mycket högt sina grafwar / hafwandes noga acht / at de
 intet må nederfalla / eller med gräs öfwerwåra / på det de
 icke med tiden måtte försaras och i förgåtenhet komma.

Alltså hafwer man ock nu kortel beset desse American-
 eller Indianer, och huru the här uti werldene lefwa och i
 sin hedniska wilfarelse wandra: Os Christnom åligger /
 at wij det samma betäncka / och tacke then Store och All-
 wåldige Gud / som oss / som ock intet uti mindre mör-
 ker samlat / så nådeligen ther ifrån til Ljuset fört hafwer;
 Bediandes ock ther jämte / at samme gode Gud / wille ock
 thesse Hedningar / til sin sanna kundskap och kännedom /
 komma låta; at jämwäl theras ögon måtte öppnade warda /
 och the få se Herrans Salighet / som allo Folcke beredt är:
 på det de måge omwändas ifrån Mörkret til Ljuset / och ifrån
 Satans macht til Gud: och at således Gudz heliga namn /
 måtte jämwäl utaf dem hårligen lofwat / prisat och uphögt
 blifwa / här timelig / och sedan ther ewinnerlig!

Then Fierde Boken.

En Orde-och Samtals-Bok / på de Ame-
 ricaners Språk wid Nya Sverige / eller
 som det nu kallas Pensylvania.

I. Capitel.

Om Gud / Himmelen och Åhrsens tider.

Anétto. Gud / Ande / Engel.

Manétto Nök. Gud Fader.

Manétto Niffianus. Gud Son.

Chintika Manétto. Gud then H. Anda.

Pæntor chijr: jöni Manétto, n ätta nacha

Manétto, Suck cuitte Manetto, hätte

taani chichæ. Thetta är så tilförståendes / at samma

Gud / icke är tre Sudar / utan en Gud i Warelsen.

Mochærick, Mochijrick hörit, ock Vinckan Manetto.

Then mächta store / gode och nådefulle Suden.

Quinætz i suhwiivan manotüttut maranijto. Then sont

är så wjs och förständig / at han kan giöra mächta kon-
 stigt alt hwad han wil.

Hæritt Manétto. God Engel.
 Manúnckus Manétto. Ond Engel.
 Hocque, Hocquæssung. Himmel / Luft.
 Mochijrick Hockung. Then stora Boningen / Himme-
 lens Boning.
 Hocquæssung oromat hatte. Himmelen är långt ifrån oss.
 Hocquæssung mochaærick hæritt, ock mochaærick Sa-
 mináckot. Himmelen är mäcka liuslig och stön.
 Hockockque, Måln / Sky.
 Hockockquæ vopéck. Hwjt Moln.
 Hockockque neskæg. Swart Moln.
 Chissogh. Sool.
 Chischvickhe. Dag.
 Nippe Chissogh. Måne / Tungel.
 Boquickan. Natt.
 Aránck. Stiernor.
 Kuun. Snöd.
 Kuun pæwo. Thet snögar.
 Súckra. Rågn.
 Suckrat. Thet rågnar.
 Suckrat mochijrick. Thet rågnar hårdt.
 Tancketitt Suckra. Thet rågnar sakta / duggar smått.
 Pajäckok, Dunder.
 Pajäckok pæwo. Thet begynner at dundra.
 Schäckhan. Wäder / Blåst.
 Mochijrick Schäckhan pæwo. Thet komer et hårdt wäder.
 Sådant hårt wäder kallas en Trawat / hwilket är en wä-
 deris / som kommer med itt swartblåt måln / och förer
 kull Ekarna uti Skogen som äre tre sammar tiocka / samt
 Skeppen uppå hafwet.
 Kattææn. Åhr.

Chischvicke, oppan. Dag.
 Boquickan. Natt.
 Ciütte oppan. En dag.
 Apitzi Apòngo. Thet blir straxt dager.
 Apongor. I Mårgon.
 Nissochkenäckä. I öfvermårgon.
 Oróckquæ. I går.
 Sittbock. Afton.
 Sættbock, Sippåhe. Om morgon bittida.
 Oroquickan. I morgon qväll.
 Oroquicke. Middag.
 Apitzi pischeeo. Thet blir straxt mörkt.
 Sichkóngor, Sicquangh. Månen.
 Mætzí Hócquem. Thet blir wacker tid/ sommarljst.
 Hwijnamínck. Sommaren.
 Nippenæ. Midssommar.
 Uránda. Warmt / het.
 Nijr úranda hatte. Jag är warmer.
 Takócko, Takockue. Höst.
 Knitz Takócko. Thet liden äth Hösten.
 Knitz Taroxo. Thet blir mycket orent.
 Suckra mochijrick pævo. Thet kommer långsamt rågn.
 Hurít Takócko Scháchan. Wackert höstwäder.
 Rhoóngor, Sijkóngor. Winter.
 Thávo Dakotze. Kalt.
 Dakótze Rhoóngor. En kal winter.
 Máttá dakótze. Det är intet mycket kalt.
 Nijr dakótze. Jag frys.
 Tända. Eld.
 Jóni tända mochijrick uranda pætton. Thenna Elden
 gifwer mycken wärma ifrån sig.

Ciutte chifchvickan. Dag och Matt / et Dugn.
 Haas Kucknuckhacki. En Weka.
 Ciutte chiflogh. En Månadz tid.
 Uska Rhomo. Många åhr sedan / längesedan.

2. Capitel.

Om Menniskian och hennes Delar.

REnáppi. Menniskia.
 Jäs, Muus. Rött.
 Chícko. Siäl.
 Chickhícke. Lefwa / stundom tages thet och för Siälen.
 Hwijl, Wijr. Hufwud.
 Mock. Blod.
 Myrack, Häär.
 Hackálu. Anne.
 Hwitangaa. Nacke.
 Schinck. Öga.
 Níffa Schinck. Bägge Ögonen.
 Wikijwan. Nása.
 Hittaock. Öra.
 Christáu. Höra.
 Christáu, nijr apítzi orati muckan. Hör / jag will rätt
 nu hålla ett tal.
 Tön. Munn.
 Siættön. Läppar.
 Wichtön. Stägg.
 Wippit. Tand.
 Manænnu. Rindben.
 Momáumanar. Ögnebryn.
 Hyrano. Tunga.

Hucque. Haka.

Quekangan. Hals.

Kuntackan. Strupa.

Psho. Nopa.

Nach, Olænkan, Lænkan. Hand.

Theromangan. Arm/ öfverleden på Armen.

Hwisquan. Armboga.

Onack. Nedra delen på armen/ ifrån armbogan til handen.

Wichan. En fambu.

Hopóckan Rygg.

Hutucki. Utlar.

Thorhá. Bröst.

Chitto, Kitta. Hierta/

Tritææ. Tánckia.

Kotz chijr mochijsrick Kringomen tritææ. Swij ástu á
i diupa tanckar.

Jonáckan. Bröst/ Midle.

Hwottei, Nöttæslung. Buuf.

Room. Låár. Kutogh. Kua.

Hickquóckan. Been.

Hoquijran. Tiocka benet.

Siææt. Senor.

Hoppææock. Udrar.

Ziit. Foot.

Hicchas. Nagel.

3. Capitel.

Om Man - och Qwinkön.

RHénus. Mann.
Aquiæo. Qwinna.

Nitar

Nitærvus. Hustru.

Hirússus. Sammal Man.

Háufis, Haufisse. Sammal Qwinna.

Nok. Fader.

Anna, Kahæff. Moder.

Mæmyndet. Lijte Barn.

Nissianus. Son. Dotter.

Pinættæt. Gofie/ Pilt.

Oquættæt. Pjga/ Dotter.

Nijlon. Fæstemø.

Hissimus, Nijlum. Broder/ Syfter.

Rúnkafis. Slækt.

Dangus. Swåger/ Swågerska.

Akoores. Swenske.

Senaares. Angelste/ Tyskar/ Hollendare.

Akoores nitaato ajuttamen. The Swenske åre gode och floke krigsmån.

Sacchéman. Herre/ Öfverman.

Sacchéman chintika. Andelig Man/ Präst.

Mochijrick Saccheman Chintica. Biskop.

Máchijrich Sacchéman. Wårldzlig hög Herre/ wårldzlig Öfverhet.

Mochæarick mochijrick Sacchéman. Högsta Regent.

Sirinqe Saccheeman. Strång Öfverhet.

Vinckan Saccheman. Nådlig Öfverhet.

Høritt Saccheeman. En god och önstelig Öfverhet.

Saccheeman matta nisketij. Bisimild Öfverhet.

Quinættfi nitáto. Then som år mycket konstrijt til at gidra en ting/ så at ingen öfvergår honom.

Høhætaa, Høa. Allena.

Chalebackschæetti. Fattig/ tiggare/ tjenstedrång/ tienstepjga. Puroque

Puróque. Skidka.
 Chicke. Han lefwer.
 Minamærfo. Siuf.
 Anckaróp. Död.
 Hácking taato, Begräfwen.
 Matta nijr minamærfo. Jag är friff och fund.
 Nijr minamærfo. Jag är siufer.
 Nijr nickhicke. Jag har god hálsa.
 Quirutteme. Tråta / Riswa.
 Ajutte. Föra Krig / Örliga.
 Ajutte mattáque. Enwiges kamp.
 Speccie Renáppi. En wederlij.
 Mattápping. Sitta neder och hwila.
 Tåppin. Sitta.
 Pack. Gråta. Krickfe. Lee.
 Sevarända. Bedröfwat.
 Mochijrick Sevarända hatte. Wara mycket bekymrad.
 Pockquijra. Trötter.
 Nijr pockquijra. Jag är så trötter.

4. Capitel.

Om Klådebonad.

Wope, Quijvan. Hwitt klåde / Lakan / Stiorta.
 Sakock quijvan. Riortel.
 Quijvan táckquin. Klåde som the Barbarer haf-
 wa om sig.
 Hææs táckqvin. Skinn som the Barbarer ha om sig.
 Hææs. Huud / Skinn.
 kackun. Strumpor.
 Sippack. Skor.

Nattas,

Nottas, Nottæffung, Pung liten påfa.
Mochijrick Nottæffung. En Sæct.

5. Capitel.

Om Huset och des tillhörigheter.

W

Ickømen. Huus.
Wickhing. Bygning / Kojas / Boning.
Hockung. Fög Bygning / Himmel.
Räckans. Skålar / Saat.
Nephoones. Skedar.
Paxickan. Knif.
Tamahickan. Yre.
Huperénna. Hacka.
Massäppi. Koraller / Stenpärlor / som äre glaserade eller
målade.
Etzkans. Näål.
Parakickan Bôfa.
Aruns. Pjlar / Kulor.
Máhares. Hullingen som sitter i ändan på Pjlen.
Apisäckan. Bågesträng.
Quijvan. Klåde / Lårefst / Fris.
Woope Quijvan. Hwit lårfst / stiorta.
Mæckhhchæck. Rött.
Mæckhhchéck Oquijvan. Röt Fris / röt klåde.
Cavinn. Sång / ligga.
Catunga. Sofwa.
Sijs. Mehr.
Matta chijr sijs cattunga. Sof intet mehr nu.
Hockung pæwo. Stat up.
Hockung pæwo fixi. Stat up snart.

Hacking

Hácking taan. Gack neder uthföre trapporna.
 Darrasymi, Rattfimo. Drömma.
 Mamantickan Speel.
 Malæckhickan. Book.
 Aamaræckhickan, Mamaræckhickan. Bref/Book/Paper.
 Gös. Spijs.
 Hopickan. Bösa.
 Punck. Krut.
 Hacki. Stofft.
 Tända. Eld.
 Mochjrick tända. Stor Eld.
 Sanckhickan. Eldföre.
 Hopockan. Tobakspipa.
 Huritt Sisco Hopockan. En wacker Lerpipa.
 Huritt Assænn Hopockan. En wacker Stenpipa; som
 de Barbarer giöra.
 Mahales. Flinta.
 Kiskhickan. Bred Yre.
 Sinnus. Kittil.
 Wickhanim. Kofa.
 Suckhòchan. Lijm.
 Chirøkha. Band eller rem som man binder med.
 Tackcheene. Låt up døren.
 Tancketitt Skijk. Småt gräs eller höö.
 Marrnijto tackhan. Hugga Wed.
 Pææt táckhan. Bår hjt weden.
 Maranijtó tända. Giör up Eld.

6. Capitel.

Om Battn.

Blj. Battn.
 Mochijrick Bij. Stoora sidn.
 Tancketitt Bij. En liten sid.
 Siteméssung. Sidstranden.
 Sippuffing. En Rijl / inlopp / inström.
 Tamáckhan. Abban / når watnet faller 6. tjar up.
 Hickan. Abban / når watnet faller 6. tjar uth igen.
 Sackhang. Blást.
 Mochijrick Sackhang Bij hatte. Thet ár stor storm på sidn.
 Máttá Sáckhang Bij hátte. Thet ár stilla lugnet på sidn.
 Wissacka. Bástt / bittert / starck.
 Wissacka Bissúm. Starck óhl / dricka.
 Mochæerick Wissacka Bissun. Bránnewijn.
 Nijr mátti Arna mochijrick Bij. Jag wil fara sidwágen.
 Sisko. Leer.
 Máckæck fisko. Rótt ler.
 Wopæck fisko. Hwit Ler.
 Nesæck fisko. Blát Ler.

7. Capitel.

Om átskillige slags Diur.

Tamaaque. Báfwer-stinn.
 Tijmmæ. Ulf / Warg.
 Tijmmæ Hææs. Warg-stin.
 Hockus. Ráf.
 Sijmamis. Kaneel-diur.

- Nahanum hææs. Asspan skinn. Ser uth som Wargstinn,
men är til storleken mindre.
- Húnnekijk. Utter.
- Hwijningus. Mynck. Ser uth som fod:er Sablar.
- Hanicquai. Ekorn. Finnes tvåanne slag/ gråå och swarta/
men inga röda.
- Kwskus. Swjn.
- Hokook. Orm.
- Hoppæck. Mask.
- Damáskus. Råtta/ Desmansstinn.
- Arúm. Hund.
- Kræænamen Arúm. Hålt fast Hunden.
- Kapton Arum. Bindt Hunden.
- Hartå. Hiort.
- Pæmyy, Hwijs. Fett/ Talg.
- Mackh. Björn.
- Manunckus mochijrick Singwæs. Then onda stora kat-
tan/ eller Leijon.
- Singuættæt, Singwæs. Loo/ Katta/ Leyon.
- Singues Hææs, Sinoquættæt Hææs. Loostinn.
- Mochijrick Singuættæt Hææs. Leyon Hund.
- Mackh Hææs. Björnhuud/ skinn.
- Nijr pætton maramon Hartå Hææs. Jag bår med mig til
at sälja hiortehudar.
- Chéko táiman. Swad wil tu hafwa igen.
- Quijvan áetticke. Hålst wil iag hafwa Klåde.
- Chéko. Swad då?
- Sinhws ock vope quijvan. Jag bar en Kittel. och hwit
Lårfft/ eller en stiorta.

8. Capitel.

Om Fiskar och Foglar.

- L** Amææs. Fisk.
 Haamo. Sill / then stora Sillen.
 Haamæs. Then små Sillen.
 Tülpe, Türpa. Sköldpatta.
 Mamaare, Dwalt. Et slags Fisk / ser uth nästan som Lax /
 men icke så stor / och rödachtig innan som Laxen / utan
 han har hwit kött.
 Hwissamick. Dicka. ser uth som Lakar / och är nästan
 så stor / men har tunt och bredt hufwud och mun / lika
 som en Simpa. Han har en lång hwasß tagg på hwar-
 dera sidan om munnen / hwasßa som sylar. Har blöta-
 re kött än Lakan / och är icke mycket benug.
 Tzáckamææs. Nål / ther finnes icke många stora Allar /
 utan små och nästan torrachtige.
 Merætte. Kråfweta.
 Kakickan. Abbor.
 Mæckæck Skinck. Rödöga / eller Mört.
 Pæskön Skinck. Nijs ögon eller Neijonögon. The äre där /
 stora som tämmelig ålar här / och hafwa swart och torr-
 achtigt kött.
 Söræns. Fogel.
 Kinthō. Flyga.
 Sickenem. Kalkon / höns.
 Wooæ. Ägg.
 Homijmi, Mijni, Kaak. Dufwor.
 Cahaak. Gås / Gås.
 Hwijquinck. Änder.
 Pomuttamen Hwijquinch. Skjuta änder.

Skeenach. Trast.

Mæræck kaak. Grå Gås.

Wopæck Kaak. Hwijta Gås.

Mochijrick Wopæck Siörens Kaak. En stor hwijt fogel/ ser uth som en stor Gås eller Swan/ som ther å orten wanfar både winter och sommar.

Turr. Swan.

Taræcka. Tranan.

Mochijrick mæræck Siorens. Then stora grå fogelen eller Tranan;

Ahas. Kråkan.

Manúnckus Ahas. En ond fogel/ Korpen/ Korpen och Kråkan åre der lika til färgen/ kolswarta båda/ lindet allenast skillier them åt.

Skappe. Nålkråkan.

Tzáckkamææs Ahas. År en swart fogel/ så når två gångar så stor som en And/ och har sådant Nål/ och halsen lång och smal/ duger intet för en Christen at åta. Han kallas Nålkråka/ therföre at han uppsvälger/ små Qilar/ och wistas fördenskul måst wid watnet som något strömt år.

Skeenack. Trastar. Moopes. Poom.

Tanketitt manunckus Siorens. Små onda foglar/ eller Magiis Tiuswar. The åre swarta och hafwa en rödd rand på wingarna; och åre de litet större än Swalan/ nästan som Trastar. The flyga skocketals/ och ther en finger neder/ ther slå the sig alla ihop neder. The åre småla på den Landz Säden/ som kallas Magiis, alt is från thet hon går i ar/ och in til des hon om hösten in bargas; therföre kallas the och Magiis Tiuswar.

9. Capitel.

Om Trån och Fruchter.

HAcking. Skog.
 Ooromat Hácking nijr taan. Jag går långt bort i Skogen.

Skæckung. Rödr och hwad som wårer wid söstranden.
 Hættog. Tråå.

Chão. Tall Tråå. Sikåttag. Cen.
 Sijmi Táckhan. Walnöte Tråå.
 Tackquiménsi. Swart Nötebom.
 Náckin Táckhan. Cel.

Sállsenbras. Låga Trån som hafwa grön barck/ och äre wålluchtande.

Táhkhan, Hwed.
 Quiskhaamen Táhkhan. Fugga hwed.
 Tappanáckhan. Spånor
 Néckek. Barck.
 Hácking. Jord.

Skijk. Grås som är och mycket i Skogen groft och högt.
 Aana. Wåg.
 Púmsha. Så sachteligen.
 Schaméra, Löpa.
 Mochæerich Schaméra. Löpa hårdt.
 Undaque Aani, ióni Aana. Then ther hwågen.
 Hacchiháchan. Plantera.
 Hacchihackan jæskung. Plantera Magiis, som är Landens egenteliga Sáåd.
 Mamantickan. Persker / Blommon.
 Mamantickan takhan. Perssker eller Blommonträ.
 Schúntach, Pomponer/ Pumpor.

Shijtamen. Water-Lemon. The äre trinda som en Wä-
derbäll/ äre kalla innan som ijs/ söta och mycket saft-
fulla/ brukas mot den swära hettan om sommaren/ ty
the swalka och släcka torsten.

Sikattag mijn. Enebär.

Opijmi. Castanier.

Sijmi. Walnötter.

Mijn, Mijne. Kirsebär.

Skippo. Balssternactor/ Morrötter och andra rötter.

Jésquem, jæsskung, Magiisz. Turktist Hwete.

Nackin. Ollon/ Ekarnas frucht.

Höppenæs. Roswor/ Lök och andra trinda rötter.

Naspan, Nopöring. Sckáta ock sraatá. Tobak.

Hicka oraaton unnar. Siöm wál/ förwara detta.

Nijr ræe Kitzi. Jag säger sant.

10. Capitel.

Om desse Barbarers sätt til at räkna.

Ciutte.	=	1.	Atack Næuwo	14.
Niffa.	°	2.	Atack Parenach -	15.
Nácha	°	3.	Atack Guttas	16.
Næuwo	=	4.	Atack Niffas. -	17.
Pareenach	°	5.	Atack Haas. °	18.
Ciutas	-	6.	Arack Pæschun -	19.
Niffas	-	7.	Atack Thææræn °	20.
Haas	°	8.	Niffinacke. Idem.	
Pæschun	-	9.	Niffinacke ciutte.	21. &c.
Thæræn	-	10.	Ciutábpach -	100.
Atack Kiutte.	-	11.	Ciutábpach Cui tte	101.
Atack Niffa	-	12.	Ciutábpach Niffa,	102. &c.
Atac Nácha.	-	13.		

Pijri Simæckan,

eller

Samtaal.

Nõe itta. Kom hijt.

Checko táiman. Hwad wil tu hafwa.

Kónna nusque téroah. Jag säger så elliest.

Taan Komæn. Hwadän kommer tu.

Utarijo ooromat. Långt bort ifrán.

Keko pætton. Hwad bär tu med tig.

Jös pætton, mochijsrick hwijs hatte. Jag bär kött med mig / som är uog fett.

Kékø táiman. Hwad wil tu hafwa derföre.

Zææband ætticke. Til äfwenthrs penningar.

Mijrikon. Wij willja byta.

Kekø Kommijre. Hwad wil tu gifwa igen.

Aquijvan. Klåde. Paxickan. Knif. Tamhichan. Yre.

Hyperænn. Hacka. Massäppi. Coraller. Etzrans. Nålar ic.

Chehø rænsø Hwad heter thet.

Mætta nooto. Jag wet icke.

Tacktaan. Hwad går tu / tager du wägen.

Natahwirfi. På jagt.

Taan Atappi. Hwar är Bogan.

Wiching hatte. Han är hemma i min Kotija / imit Hus.

Ætticke inacha Atappi. Kan ste jag tör hafwa två eller tre bogar.

Pomuttamen cijr. Wil tu skuta.

Moshjuttamen. Jag hafwer skutit.

Pææt jös. Wil tu låta mig få köttet.

Mara-

Máramen. Jag wil köpa af dig.

Mah. Sj der är thet.

Matta härätt. Thet är icke godt.

Mátta rútti. Thet duger plat intet.

Simáchat. Thet lúchtar illa.

Kotz mátta bachit an. Hwi háfwer tu icke bort thet.

Kipatz. Ja, rátt som tu säger/som tu förstår dig på.

Mátta nijr sinkattan. Nej thet går jag intet.

Kotz mátta miraana. Hwi gifwer tu icke bort thet då.

Máramen. Nej jag wil säljat.

Mátta checco maramen. Tu får ingen som köper thet
beller.

Ættiche. Hoo wet.

Narráhwo rankunti. Jag skåncker dig thet.

Chécho nijr mijre. Hwad skal jag då gifwa dig igen.

Æitiche. Det må tu weta.

Chææh Skomerijne. Jag skal gifwa dig Penningar igē.

Nænnar,, nænnar. Rátt så/ rátt så.

Tancketitt poon och. Litet syncke bröd til.

Siis chékitti. Något listet til an.

Mátta hattéw. Jag har intet.

Tanundin. Hwar skal jag tagat.

Pææt. Få hjít. Pææt mitzi. Gif mig åta.

Pææt Bijlum. Gif mig dricka.

Kotz. Hwarföre. Kónna. Thersföre.

Nijr mátzi. Jag går bort.

Tacktaan. Hwart då.

Romúngve. Långt bort sin loos.

Singa æmpaa. När kommer tu igen.

Røngor. I winter. Sijkóngor. I wår.

Apóngor. I Morgon.

Nissoch^{кена́чка}. J ofwer morgon.
 Mattapping. Sit neder och hwila.
 Máttá niyr tappin. Nej jag har intet tid til at sittia.
 Háppi. Lofwa. Mitzi Sappan. át först.
 Apitzi tharálli. Thet blifwer strart alt.
 Mochij. Ja wál. Chiffbo niyr. Jag ár mátt nu.
 Mióne. Thet ár bestált / jag förmár intet mera áta.
 Krænamen chijr. Känner tu mig.
 Mochij niyr Krænamen chijr. Ja / jag känner tig.
 Niyr ock chiir. Jag ock tig.
 Renáckot huritt. Så så / thet ár rátt.
 Niyr rarokutto. Jag ár mycket hungrog.
 Pææt Poon mitzi. Gif mig bröd at áta.
 Máttá niyr pætton. Nej jag gifwer tig intet.
 Kotz máttá. Hwarföre icke.
 Máttá mockæarik nij hátte. Jag hafwer intet mycket sielf.
 Ätticke ckijr nitáppi. Áre wij icke goda wänner.
 Máttá chéko niyr hátte pætton. Jag hafwer intet til at
 gifwa.
 Poon ætticke tanckeritt. Men litet bröd hafwer jag.
 Pææt. Gif mig thet.
 Mochij apitzi. Ja / strart skal tu få.
 Rökfi Poon. Skár sonder brödet.
 Keene, keene. stor tack / mycken tacksielse.
 Pææt Biffura. Gif mig dricka.
 Máttá Bij hátte. Hár ár intet watten uppe.
 Hiø mätzi. Så går jag bort.
 Máchij matzi. Thet må tu giöra / gack din kooos / i. e. far
 wáhl.
 Mæætzi, matzi. Jag går rátt nu bort.
 Niyr æppe. Jag med.

Mætzi næmaen. Thet är borta.

Siringve. Jag blifwer råt nu wredet.

Kotz chijr Siringve. Hwarföre blifwer tu så wred.

Kónna chir kommuta niróna paxickan, manúm chara-
kitte. Thersföre at tu hafwer tagit bort wår knif/ tu
skalfer.

Måtta, måtta nijr kommuta, suck kónna påpi nijr taiman
chijre paxickan, matta nijr Kattunare. Nej/ Jag
wil intet taga bort tin knif/ utan iag tager honom så ek
liest för lusi skul/ iag är ingen röfware heller.

Pæta, ætticke nijr apitzi bakánta. Få mig honom igen
eller får tu råt nu hugg.

Chiir siringve, måtta nijr hwisaffe. Så/ åstu wred/ iag
är icke mycket rådd.

Nõe bakánta, chijr ock nijr ajuttamen. Kom och få til/
så få wj nappas båda.

Måtta niir bakánta, kónna niir tahóttamen chiir. Nej

Nej jag nåns intet slå tig eller/ ty iag håller tig tiår.

Nænnar. Råt så/ iag förstår wål thet är så.

Nõe itta. Kom hjt/ tu eller j.

Ætticke. Jag wet icke thet.

Nõe, nõe. Kom/ kom- hjt Checko. Hwad wil tu.

Chiir Lamæska. Är icke tu som har namnet utaf fisk/ ty
tu plågar fiska.

Matta naato. Jag wet icke.

Mochij. Ja/ thet är iag then samma.

Chiir Nitappi, pæat Lamææs rankunti. Tu är min go-
de wån/ thersföre så gif mig något fisk med tig.

Matta hatte rankunti, chijr maramen. Jag hafwer intet
til at skänka bort/ köp så får tu.

Sevarända, måtta chææk hätte. Thet wille iag gerna

giodra/ om iag hade penningar: men iag är bedröfwad/
tycker illa wara/ at tag hafwer inga.

Kotz matta hatte. Hwi hafwer tu icke.

Tanündin. Hwadän skulle iag få.

Mätta nijr cékw hätte maramen. Jag hafwer ingen ting
at föllja.

Ätticke chiir chalebackschætti Jag tänker tu är en pa-
rast, som ingen ting hafwer til bästa.

Mochij nijr matta chéckeo hätte. Ja/ iag äger ingen
ting tff bästa.

Nijr pææt chijri jōni rankūnti. Jag gifwer tig thetta för
intet/ dock så at tu skalt gifwa mig något igen.

Keene itta, nijr pææt jōni nūtskw. Stor tack/ men iag
skänker tig thetta igen och begärar inga igengåfwor.

Hocquæßung ock Hackingz mochèærick, mochiirick Sac-
chēman hōritt manetto hōha mochèærick Krinckōmen
mochèærick tritææ, ock manotūttut suhwijvan mara-
nijto. Himmelens och Jordenes stora Herren Gud al-
lena/ han skådar wjda omkring/ och giör altsammans
wisligen och wål.

Om en Sammankomst och Herredag som de Barbarer år 1645. hafwa hållit öfwer the Swenska i Nya Sverige / hwar uti deras Sackheman eller Konung först talar med sin Son / om Menighetens tilhopa kallande.

M. H. Taan hätte Achoores? Hwarest äre the Swenska / Tyska?

A. H. Hopokahacking hatte ock TænnaKong. The äre somlige i Christinæ Skantz / och somlige uti Nya Södteborg.

M. H. Chéko rœ Achoores? Hwad säja the Swenska och Tyska nu?

A. H. Rœ, kotz Renäppi manünckus, kotz rœ bakanta Achoores anckaröpp; Apitzi huritt, apitzi pæwo mo-chijrik Möckor, ock hatte Suhwjuan huritt taan Achoores Tutæanung. The säja / hwj äre the Barbarer så onda på oss / hwj låta the så ordet utgå / at the wil-lia stå ihjäl oss Swenska och utrota oss. Thet blifwer strart godt / thet kommer snart et stort Skiep / med allehanda sköna saker ifrån the Swenstas Land / eller gamla Sverige.

M. H. Sacchéman Mátzi chijr, taan pijri Saccheman ock Renappe, christau, chéko rœ. Far omkring til the andra Officianterne och gemene Man af wåra / och hör åt hwad the säja.

A. H. Rœ, chijr Renappe Nitappi, nœ nijr hatte mo-chijrick Oquivan, Sinhufs, Punck. Hopickan, ock chéckœ chijr maramæn The säja / Hedningar och wij (Swenske / Holländske / Angelste) hållom god freundskap oss emillan / äre goda wänner / kommer til oss / wij hafwa
mycket

mycket klåde/ titlar/ frut/ bösor/ och alt hwad i wil-
len köpa.

M. H. Pæntor, chékø chiir Agga Horn Niffianus røe?
Jag förstår/ hwad säger tu Agga Horn min Son här
om.

A. H. Nijr røe; matta bakanta, ætticke Achoores nitaato
ajuttamen. Jag säger som mig tycker likt wara / at wj
welom intet slå uppå dem/ ty de Swenska äro kloka til
at friga.

M. H. Niffianus, qui fixi mätzi taan nirøna Nitappe,
Saccheman, ock pijri Renappe, tirue, chiir maranij-
to simöckan. Min Son/ tu måste fort draga hjit och
tjit/ til våra goda wänner Officerarna, och the andra
Semene Man/ påbiudandes och befallandes dem/ at
the strart prælentera sig hos mig/ at wj mågom få råd-
slå tilhopa/ hwad wj skolom göra.

A. H. Nænnar, nijr matzi. Ja råt så/ iag wil åstad/
refer nu bort.

M. H. Mochij, pæwo fixi. Gör thet/ men war intet
länge borta.

Sonen kommer igen och hållar sin Fader.

A. H. Itta Nøk, Matta Horn. Min Fader M. H. i. e. god
dag min f. Fader.

M. H. Nijr, nijr, niffiaanus Agga Horn. Ja/ här är iag
K. son A. H.

A. H. Nøk M. H. nijr hatte maraniito, chékø chiir tiirue,
Fader M. H. iag hafwer nu bestålt thet J så högt be-
falte.

M. H. Uritt Niffianus, uritt, checkø røe Sacchèman?
Thet är wål min Son/ thet tycker mig wål wara: få-
re Son hwad swara Herrarna?

A. H.

A. H. Røe, pæwo Nissochkenacka. The swara så: at the willia komma i öfwermårgon hjt til os.

M. H. Chijr Nissianus A. H. ock Renappi, mosjutamen Hartø, ætticke Sacchewan rarocutto singa pæwo. Tu min Son A. H. och the gemena / måtte gå och stiuta några Hiortar i förråd / til äfventyrs / the gode Her- rar kunde wara hungreuga när the komma.

A. H. Pæntor, apitzí nijr matzi pomüttamen. Jag för- står wäl thet / iag wil och råt nu ut och jaga.

The som hafwa jagat / komma nu dragandes med Wilddiuren.

M. H. Hatte pomüttamen? Hafwer tu jagat?

A. H. Mochij hatte. Ja / hafwer iag så.

M. H. Cheko hatte? Hwad hafwer tu fått?

A. H. Mochijrick Mws ock Hartø mochiirick. Wj haf- wa fåt både Algar och Hiortar fullt up / så mycket font behof gidres.

M. H. Sickenem matta mosiüttamen? Kalkoner hafwer tu inga skutit.

A. H. Ätticke atack nissa Sickenem. Jag menar mig ock hafwa tolf Kalkoner.

M. H. Tæppat, tæppat. Nog af / nog af då.

Nu är Herredags folket församlat.

M. H. Chijre Nitappi? Ären I här goda wänner?

Herre dags Männerna swara.

Nijre. Ja / här äre wj.

Huritt, huritt chijr pæwæ. Thet är wäl och godt / ware r wälkomne.

Chijr mattapping. Sitten neder och hwilen eder.

Herredags Männerna swara:

Mochij, nijr poc^qaira. Ja gerna / ty wj äre heltrötte.

M. H.

M. H. Chiir rarocútto och. *Äre J och hungругa.*

The främmande swara.

Ætticke. *Ja kan ste wj äre hungругa.*

M. H. Nooto, chij: olomat ana púmka, chiir ock rarokútto: apitzi chijr mitzi. *Jag wet i hafwen gått långan wäg / så äre J och fuller hungругa: råt nu skolen J så mat.*

The församlade swara.

Hüritt. *Thet behagar of.*

M. H. Jøni hatte, mitzi, mitzi suhviivan Nitappe. *Ther hafwen J/ åten/ åten alla goda wänner.*

Mochij nijr mitzi. *Jø/wj skolon giöra wårt bästa/så mat.*

M. H. Biffum mitzi? *Lyster Eder och dricka.*

Pææt Biffun. *Gif of dricka. Winckan bij. Thet är söt/ godt wattu.*

Hio chjsbo, Kéne, Kéne itta. *Wj äre nu råt måtte och wäl plågade/ stor tack/ stor tack.*

Konungens Oration til de förnämste och gemene Man.

M. H. Suhwivan Nitappe, matta chiir firingve, kotz Niffianus Agga Horn pøhw nóe itta, Kønna Achoores hatte nijrøna Tutænung, ock vickømen mochæarik hatte, maramen chékø, matta Achoores hatte, kalebackschètti Achoores, Nijr apitzi bakántamen Achoores anckaroppän ock sinkattamen; kønna ock matta bakánta, matta bachittan, chékø nijr maranijto, matta nooto. Kotz nijr ock tahöttamen chljr pæewø: konna chijr ock nijr maranijto Simockan, chekø maranijto. Chiir Sacchéman ock pijri Renappe, chékø røe chijr? Tandarijton Achoores: matta hatte oquiuan, matta Sinhus, matta Hopickan, matta Puncck, matta arüns, matta chekø hatte maramen; Senaares hatte suhviivan hüritt. *Mina goda Wänner / then ena med then andra*

dra/ tagen intet til mistyctio/ at min Son A.H. hafwer Eder hjt til oss kallat/ ty the Swenska bo här på wårt Land/ och hafwa många Skanzar och Bygningar til sina wåningar: men til at sälja åt oss några waror/ thet finne wij intet/ icke heller hafwa the något godt i förråd som oss tienar/ at wij kunna få köpslaga af them. Om wij skola då nu gå åstad och slå ihjäl the Swenska och aldeles utrota dem; eller om man skal låta der med blifwa. Hvilket wij skole göra/ wet man intet: Thersföre är iag glad/ at I kunnio hjt/ at wij måge wara til råd om thetta ärendet. I Officianter samt och Gemena/ hwad råd gifwen i här til? Hwad skole wij göra med the Swenske? the hafwa intet kläde (h. e. rött/ blått eller brunt. Fris) intet hafwa the kettlar/ mesing/ bössor/ krut/ lod/ ingen ting hafwa the som the willia sälja åt oss; men the Engelska och Holländska hafwa allahanda goda waror.

Några af the förnämsta swara.

Nir ock Achoores seü nitappe, tahöttamen Achores.

Wj på wår sida och the Swenska/ hafwom intet ondt emot hwar annan/ utan wij hållom af the Swenska.

Pijri Sacchëman ræ: Ätticke bakittan Achöres Könnamattarutti, matta hatteü chëhë nijr maramen. Undra Commendanten swara: Thet wore så godt om man sloge ihjäl the Swenska/ ty the hafwa intet i förråd/ som wij kunna få köpslaga af dem.

Gemne Man swara.

Kótz bachittan Achoores, Achoores Nitappe, matta Sheu kalebackschëtti, apitzi hatte mochirik Mockor chisbo suhwijvan huritt. Hwarsföre skola wij så slå ihjäl och utrotha the Swenska/ the äre ju uti god wånskap med oss/ wij hafwa intet at stylla dem/ oförtöfwa

få the hjt en stor farkost eller stiep/ full med allehanda goda Saker.

Andra Gemena swara.

Chijr røe huritt, nijr ock renäckot røe. Tu talar wål och råt/ wj gemene man/ samttyckia ock det samma.

M.H. Matta bakanta ock matta sinkattan Achoores?

Så skola wj då intet slå på the Swenska och utrota them.

The swara.

Mátta, kitzi matta, konna Achoores huritt, apitzi hatte mochijrik Mockur chisbo. Ney ingalunda/ ty the Swenska äre goda nog/ och strart hafwa the här / et stort stiep fullt / med allehanda sköna waror.

Konungens Beslut.

Nænnar, nijr suhwijvan Renäppi, tahóttamen Achoores nitáppi, nijr Renappe ock Achores sheu maramen chescko hatteú ock matta ajuttamen, matta bakittan, kitzi. Ja råt så/ wj alle Landsens folk/ infödda/ welom älska the Swenska/ the Swenska skola wara våra goda wänner/ wj och the Swenska och Tyska/ skolom altid kiöpslaga tilhopa/ hwad wj kunnom hafwa/ wj skola intet friga på them och utrota them. Och thetta skal wara wist och sant/ ware ther wid.

Hela Menigheten beifka det samma alla med en mun.

Niir suhii suhviivan pøho, mochii Kitzi! Wj alla samteligen ropa/ ja / thet skal så ther wid wara wist och sanfärdigt.

Mæetzi mártzi. Nu resom wj då wår koos.

M.H. Ock piiri: Mochii matzi. Ja/ j må nu fara/ h. e. valedte. faren wål.

Taacko

Tacktaan? Swart ut dragen J.
 Mechakanzioo. Til wårt Plantaas Land
 Pæntor. Jag förstår.
 Etticke jækung kiste. Magüsen, i. e. Säden är nu full-
 mogen.
 kitzi kiste. Ja/ wist är hon mogen.
 Hiöh, matzi. Nu så faren då wähl.

Mæxtzi Tarássi.
 Thet är nu Anda.

ADDENDA.

ADDENDA.

I. Capitel.

Om the Mynequeser eller Mynckussar och the-
ras Språk.

SDrutan desse Americaner som här redan
omtalte och beskrefue äro / hafwer man ock
wid the Swenskas första ankomst å denne
Orten / på 18 mil der omkring / kunnat rä-
kna 10. å 11. andre Americaniske Nationer,
som hwar och en för sig hade sit särskilte
Språk / och sin egen Sackheman eller Öfwerste öfwer sig;
ibland hwilka the Mynequeser eller Mynckussar woro de
förnämsta / och särdeles för deras stridzbarhet de namn-
kunnigste. These Hedningar bodde 12. mil ifrån Nya
Sverige / och woro dageligen hos de Swenska och köp-
slagade tilhopa : En illak wäg war til deras land / stenog /
full med hwasfa grästenar / ibland moras / backot och som-
ligestådes med inströmmar / at de Swenska måtte gå och
marchera i wattnet / så at det gick up under armarna på
dem när the skulle drit / som gemenligen skedde en / eller två
gångar om året / med Fris / Kettlar / Yrox / Hactor / Knif-
war / Speglar och Koraller / til at handla om Båfwer och
andra dyrbare Skinwaror : såsom swarta Råfwar och Fi-
skare (hwilka äre et slags skin som ser ut såsom Sablar /
men

men med längre hår / och ſilfverhår ibland / ſika ſom de
 bäſta Sablarna (och helsmidde bäſwer ſamt ſwarta E-
 kornſkins fällar etc. Sådåna dyrbara ſkin / hade de Mync-
 queſſer måſt at ſälja. The bodde uppå et högt berg / ſom
 war mäçta ſwårt at komma upföre branten, the hade
 the en Skantz eller befäſtning i fyrkant bygd med Balzater
 omkring / hwilken de bodde in om / på ſådant ſät ſom tilfö-
 rene pag. 129. finnes afritat: derest de ock hade Strycken /
 ſmå jernbaſare / at ſkiuta och defendera ſig med / om det
 ſkulle bära til krigs. The äro ſtarka och uſſwa både un-
 ga och gamla / et reſeligit och oförſträckt folk. När de ſto-
 la ſtrida emot någon / bruka de intet Hare-wärjan / u-
 tan ſtå alla ſom en mur / ſå länge det är en qwar: De
 twingade ock the förra omtalte Barbarer, at wara rädde
 för ſig / ſå at de måtte wara dem underdånige och ſtatt-
 ſkyllige; ty de woro intet ſå manliga at föra krig ſom
 Myncqueſſerne, derföre de och woro ſå rädde / at the in-
 tet torde kny / mycket mindre gå til ſlags emot dem; men
 ſkola doch nu denne tiden wara måſtedels igenom örlög
 och ſmittosamma ſukdomar utödde och förminſkade.

Fördenſtul efter min Sal. Farfader M. Joh. Campanius,
 haſwer jänwål detta om deſe Hedningar / ſente et litet
 Vocabularium uppå deras Språk antecknat / haſwer man
 ock welat det här införa och tillägga / til at wiſa den åtz-
 ſilnad ſom är emellan deſe twånne ſammangränsande
 folks Språk.

Itæætſin. En Man.

Achonhæfti. En Dwinna.

Jåſe. Swäger.

Generoo. God Wänn.

Agændeero. Wj äre goda wänner.

Chanooro

Chanooro hiss. Jag håller mycket af tig.
 Jihadææro. Min synnerlige gode wån.
 Otkænna. From / god.
 Zatzioore. Koka.
 Orocguaæ. Kött.
 Mnadra, Canadra. Bröd.
 Onæsta. Såd eller Magis.
 Oneegha, Caneega. Watn.
 Canequassa. Dricka.
 Tzátzie. Sitt och hwila.
 Sischiyo. Åta.
 Næhhæ. Ja. Tæsta. Nej.
 Honon jaijvo. Jag är mätter.
 Hije. Jag. Hiss. Du.
 Gaija. Har du.
 Hijwe. Andra saker.
 Tésta gáije. Jag har intet.
 Ahghoora. Zaband. Åre the Barbarers Penningar / om
 hwiskas art och bestaffenhet tilförene p. 138. iförmålt är.
 Skajaano. Fiskiære skín / se ut som Sabel / och åre dybara.
 Sandergarjaago. Båfwer.
 Kanjooga, Ajung. Björnhud.
 Nødahare. Espanskin.
 Hrøha. Ålgzhud.
 Sissø. Råf.
 Skáirøha. Ralkon.
 Háque. Skinn.
 Kajunckekeháque. Swarta skín.
 kaatzie. Kom hit.
 Zatznøri. War snar.
 Achøxa. Strart.

Avarúnsi. Stor tack.
 Katzha gaiie. Hwad har tu.
 Kareenach. Knif.
 Kareenack tésta hije gajō. Jag hafwer ingen knif át tig.
 Næhhæ hiss gajie Kareenach. Jo/ du har knif.
 Tæsta Zoroncka. Jag förstår intet.
 Hijé Zoroncka. Men iag förstår.
 Serøquackfi. Du äst elack / ond.
 Tæsta, tæsta. Ney icke heller.
 Ænhoduraada. Hwad wil tu.
 Skaddanijnu. Bil tu sällja eller köpslaga något.
 Anhooda. Hwad.
 katzera. Klåde.
 Anjoza. Stiorta.
 khaalis. Strumpor.
 Atäckqua. Stor.
 kahøroonta, karøda. Bössa.
 Kazeequara. Svård.
 Tianijgo otthohørha. Huru mycket penningar wil tu
 hafwa derföre.
 Ontack. Bryta / Kettel.
 Kaatzie. Faat.
 Karøonta. Steen.
 Chanoona. Tobaks Pipa.
 Ojeengqua. Tobak.
 Onusse ojengua. At röka Tobak.
 Adøgen, Hadoogan. Dre.
 Uthfiista. Eld.
 Zaruncka kahøiehø uthfiista. Kan du gidra up Eld.
 koonna. Stor. Stunga. Ljten.
 Tzidtze. En Katta.

Abgariis. En Hund.

Testa sis chieris. Hunden bites intet.

Haagos. Hiort.

Sarakalis Haago. Skiuta Hiortar.

Kassha schæænu. Gif mig detta för intet.

Chotfis chijris. Si här iag wil gifwa tig.

Hie kakhto schæænu. Jag gifwer tig detta igen.

Hoo. Må gidra / det må så wara.

Hoon Sattaande. Jag går nu bort.

The Myncquessers Räkning.

ónskat	≐	-	1.	Raiëne Schaaro	-	14.
Tiggene.	-	-	2.	Wisck Schaaro	≐	15.
Axe	-	-	3.	Jaiack Schaaro	≐	16.
Raiëne	-	≐	4.	Tzadack Schaaro	-	17.
Wisck	-	-	5.	Tickerom Schaaro	-	18.
Jaiack	≐	-	6.	Waderom Schaaro	-	19.
Tzadack	-	-	7.	Tykeni d. Washa	-	20.
Tickerom	-	-	8.	Washa ne Washa	-	100.
Waderom	-	-	9.	Washa ne Wafsha ónskat	101.	
Washa	-	-	10.	Washa ne Wafsha tiggene	102.	
Ónskat Schaaro	-		11.	Washa ne Wafsha Axe	103.	
Tiggene Schaaro	-		12.	Washa ne Wafsha rajene.		
Axe Schaaro	≐		13.	&c. &c.		104.

2. Capitel.

Om någre märkwärdige och sällsamme ting uti America,

Såsom man hafwer begyut denne korte Tractaten om America igemen; altså wil man ock den samma der med ända / och den curieuse Läsaren / någre märkwärdige och undersamme ting / der uti til et slut som kortast meddela. Ibland de många och åtskillige slagz Foglar i America, som böra ihogkommas / synes här wäl wärt at nämnas en som kallas Canades, och hålles före wara den skönesta af foglarna på jorden: Han är ohngefer så stor som en Fasan / och hafwer på ryggen och halfwa delen af wingarna en hel lius himmels blå Färg / men under buken och wingarna en watachtig och spelande auror färga. Stierten och de störste fiedrarna äro med en glänsande Röttfärg bemängde / och med Himmels-blå insprängt; öfwer ryggen är han gräs-grön och glänsande swart / hwilket träffig ifrån det gula / blå och de andra fiedrarna affricker. Det skönesta på denne fogel / är hufwudet / hwilket med brunn-röda fiedrar är betäckt / samt med gröna / gula och blekblå sammanblandade / som gifwa et härligt sken ifrån sig. Ögnelacken äro hwita och ögnesten gol och röd / seendes ut lika som en i gull infattat Rubijn / up i hufwudet hafwer han ock en Cinober-röd fiederbuste / hwilken lyser såsom et glöddande Eldkål. Denne fogel skal ock wisa sig mycket mild och förtrogen emot bekante / men emot främmande grym och yfrig / skal ock wara hel benågen åtskillige Språk och melodier at efterapa. Ibland de små foglar uti America äro ock icke the de ringaste /

ringaste/ som af somlige nämnas Colibry, Humming Bird eller Summenden-Bogel/ dem man och billigt kan kalla de minsta foglar i världen/ emedan deras hela krop/ är föga längre/ än en led af et finger/ hwilka doch intet genereras som insecter, utan ordenteligen wärpa ägg och utbur dem bräta ut sina ungar. Det angenämaste och som måst är förundran wärdigt på/ desse små foglar består i deras fiedrar/ hwilka i höga färgor/ samt glantz och wedersten/ wijda öfwergå de sköneste Påfogle-fiedrar/ så at de gröna fiedrarne i glantz och lustre kunna jemföras med de skönste Smaragder, samt de röda med Rubiner. Dese foglar wistas samt söka sin föda på de sköne Americaniske Blomfalter/ flygandes från den ena blomman på den andra/ utbur hwilka de såsom bijn suga honing sig til föda/ och/ så länge de sitta på blommorne/ slähta och darra de med sine wingar/ så at en sådan bogel tillika med blomman då gifwer et så ljufligt och härligt anseende/ at man billigt kan likna dem begge tillsammans wed en Juwel, hwar uti en lefwande ädelsten sitter: och fast än de tillika med lifwet en stor dehl af sin sköna glantz och fägring bortmista/ så blifwer doch hos dem jemte färgan/en mycket kostelig och angenäm lucht qwar; Hwarföre ock de Americaniske Qwinfolken bruka dem til örhängen/ och för en serdeles dyrbar klenod och prydnad wid sine öron hänga. Dese foglar öfwerföras optårkade til åtskillige orter i Europa, der de som en särdeles raritet uti Konst Cabinetter upwisas/ såsom jag och några sådane i Alessorens Herz Eliaz Brenners Cabinet sedt hafwer/ til storleken och stapanaden ongeser som här hos fogade figur utwisar.

Ibland fiskarna uti America, är ock wäl undran wårt et slag som på Tyska kallas See-Papagenen: de hafwa rätt helt sköna och glimmande ögon/ hwarutinuan ögnestenen så lius och klar är/såsom en kryställ/ och uti en ring insluten/ så grön som en Smaragd: utaf samma slaggs färga är ock dess fiell. De hafwa inga tänder/ utan låstärne så wäl den öfre som undre/ bestå utaf hårdt och starkt ben/ af samma färg som fiellen äre: de lefwa utaf allehanda musselfisk/ och kunna emellan desse nämde låstär/ likasom emellan twenne qwarntstenar/ ostron/ musslor/ och annor sådan skalfisk sönderbraska/ och således maten der utur bekomma: denne fisk skal wara mycket god at äta/ och så stor/ at många utaf dem wäga öfwer 20. marcker.

Uti Brasilien finner man twänne mycket fiskrike Siöar/ uti hwilka när det är dunder eller stormwäder/ finnes der til stor ymnighet af en sådan feter fisk/ så at Inwånarna bruka den i stället för smör och smälta på sin mat.

På någre orter uti America finnes ock et slags litet och öfwermåttan artigt fyrfotat diur/ som kallas Flycatcher eller Fliegen-sänger/ somlige utaf dem äro lika såsom med Guld och Silfwer alt öfwer bestickade/ och somlige med gröne/ gula och andra angenähma färgor utsirade;

de göra sig så gemena med menniskan / at de utan någon råd-hoga ställa sig in hos dem uti deras hus / hwarest de ingen skada göra / utan fast mehra ränsa huset ifrån flugor och andra sådana odjur; hwilket de med en sådan klohet och behändighet förrätta / så at man kan sig wäl deröfwer förundra. Ja de äro så tamde / at de ock wed måltider komma och ställa sig in på bordet / och jaga bort flugorne utaf dem som der wid sitta; desse lägga små ägg / hwilka de med jord betäcka / och låta dem sedan utaf Solstenet utfläckas. Så snart en sådan blifwer ibiållslagen samister han ock sin skönhet och blifwer helt blek.

Ibland de diur som kallas insecta, är ock et märkeligit uti America. som på tyska nämnes den Fliegenden Tiger. Denne är på kroppē med åtskillige färgor besprängd / lika som et Tiger diur / och til storleken så stor som de stora Torndyl-lar; dess hufwud är spizigt och hafwer twenne stora ögon / som äro gröna och lusa som en Smaragd: dess mun är med twänne hårda och mycket skarpa flor bewäpnat / hwar med han det som honom warder til rofz fasthåller / medan han det förtärer. Dess hela lif är med et hårdt och swartachtigt skhal betäckt. Under sina wingar som ock äro utaf en tiock och fast materia, har han och fyra små wing. r. / så lena som et Sidentng / och är för det öfriga med 6. fötter försed / hwilka hwar och en hafwer twänne leder; om dagen fångar han flugor / och andra sådana små diur / men om natten sitter han på trån och sunger.

Der finnes ock et slagz store flugor som de Indianer kalla Cucuyo, hwilka nattetid gifwa et så starkt sten ifrån sig / at man icke allenast på resor / kan bruka dem i stället för lius och wägwisare; utan ock der wid skrifwa / och

den

den grannesta styl kåsa. När de Indianer om nattetid wil-
lia anställa sin jagning/ så plåga de binda sådana wid si-
na händer och fötter/ hwarigenom de då så wål kunna den
samma förrätta såsom om dagen. Sådane lysande Flu-
gor hafwa ock en gång om en nat uti Skansen Christina
i Nya Sverige/ skrämt alle Soldaterna i gewår; i det
at the fingo se et stycke der ifrån sådane flugor til stor mye-
kenhet tätt och liust lysa/ mente the intet annat än at se-
enden med brinnande luntor skulle komma anmarche-
randes.

Uti Peru wåxer et slagz grås/ af hwilket om en siuk
får något i handen/ och han blifwer der öfwer ångslig
och bedröfwat/ blifwer han säkert död/ men wisar han
sig glad/ så kommer han til hälsan igen.

I Chili uti dalen Lampaa 15. mjl ifrån St. Jago, finnes
ock en ört som ser ut som Ocymi eller Basilica, en hand
hög/ hwilken dageligen om Midsommarsmånad är öfwer-
täckt med Salt-korn lika som pärlor/ achtas af de Ame-
ricaner mycket högt och hafwer en fin delicat smak.

Uti Virginien wåxer et slagz grås som af the Engels-
ska kallas Silcke-grasse eller Sunden Grass: det hafwer
länge och smale blan/ uppå hwilka är en fin glänsande
Substans, den samma tages och spinnes der af god Siden;
hwarutaf sedan åtskilligt slagz tyg blifwer wåfft.

På jorden wid N. Sverige finnes öfwerflödigt med
Musler och allehanda skalor/ samt annat som der i wat-
net och Sjöstränderne ligger; hwilket synes gifwa tillkän-
na/ som det landet fordom stola städt under watn. Jord-
mån hafwer ock der den art/ at man kan så ut Råg och
få Korn igen/ och undertiden så ut Korn och bekomma
Råg igen/ som Ing. P. Lindström berättar.

Wid N. Sverige wäxer ock et litet trä / som ser ut nästan som Enebärstrå / och kallas der Savan, hwilket skal hafwa den kraft / at det et Stod kan giöra ofrucht- samt / och innan någre timar ett otidigt föhl frambringa / om man allenast en half hand full der af gifwer henne in: som Mag. A. Rudman berättar.

På Ön Hispaniola är et ganska högt berg / wid hwil- kets fot är en wiid och stor kula 500. steg ifrån Hafwet be- lägen: ingången eller gapet på denne kulan är lik en stor port eller dör på et stort Tempel i bochtwijs formerad. I dånne kulan hafwer sig en gång en skeppare / efter den Spanske Gouverneurens befalning / wågat med någre stiep; hwarifrån han med största lifsfara änteligen är kommen / och berättat / at der uti många floder igenom förborgade Canaler / löpte tillsammans såsom til et hol el- ler pump / som förorsakade åtskillige wattungar och buller samt brusande.

Uti Florida, en half mil ifrån de Fransöskas Fästning / är åhr 1549. 29. Aug. en Liungeld af Himmelen neder- fallen / hwilken förbrant all grödan på markene och foglar- ua i luften / samt upwärrmt så watnet / at fiskarna til stor myckenhet äro der af döde blefne. Sedan denne Elden hade i 3 dagar brant / förorsakade det en osund Lufft och myc- ken stanc / hwarutaf ock många menniskior äro blefne dö- de / som Capit. Laudonniere ibland åtskillige andra märk- wärdigheter i sina skrifter förmåler. Ja sluteligen: Store äro **HERANS WÄRK** i alle Land / och ibland alt Folt / then som achtar thet uppå / han finner af så- dant stor Klofhet.

De Zeel som inkomne äro i Trycket skola således rättas.

P Ag. 8. lin. 21. Adventuum, läs AdVentum. p. 19. l. 23. hwaror/ läs wahror. p. 27. l. 18. tif/ läs til. p. 44. l. 2. Berschen/ läs Pärshen. p. 52. l. 1. någre/ läs någre. p. 52. l. 9. än/ läs äre. p. 55. l. 16. frucht^s darhet/ läs fruchtbarhet. p. 57. l. 4. Africam och Magellanicam, läs Africam, Americam och Magellanicam, ibid. l. 30. Cammilliarier, läs Commissarier. p. 60. l. 28. förkofranæ/ läs förkofrande. p. 61. l. 31. wafß/ läs pass. p. 90 l. 18. wenl./ läs underdånige. ibid. l. 24. wänligē/ läs underdånigst. p. 91. l. 14. hade at denne/ läs hade/ denne. p. 111. l. 30. fruentlig/ läs freuntlig. p. 138. l. 16. storeken/ läs storleken. Elliest finnes ock här wäl någre flere små Tryckfeel/ såsom Bokstäfwer och Comata antingen försatte eller utslätne/ hwilke den gunstige Läsaren sielf behagar til at rätta.

THE GAZETTE OF THE
INDIAN EMPIRE

Published by the Government of India, at the
Barrack Road, Calcutta, in the year 1858.
Printed by the Government of India, at the
Barrack Road, Calcutta, in the year 1858.
No. 10,000.

